

"TÄRKEINTÄ ON VARMAAN LÖYTÄÄ SE OMA ÄÄNI"

Kyselytutkimus kansanlaulun opetuksesta ammattitasolla

Seminaarityö

Kevät 2012

Instrumenttiopettajan pedagogiset opinnot

Tampereen yliopisto

Juulia Salonen

Sibelius-Akatemia/ Kansanmusiikin aineryhmä/

kirjallinen työ

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KANSANLAULUN OPETUKSEN HISTORIAA	7
2.1 Mestarilta kisällille	7
2.2 Sibelius-Akatemia	7
2.3 Ammattikorkeakoulut, konservatoriot ja opistot	8
3 KANSANLAULUN OPETTAMISEN ERITYISPIIRTEISTÄ	9
4 TUTKIMUSASETELMA	13
4.1 Tutkimustehtävä ja menetelmäkuvaus	13
4.2 Tutkimuksen toteuttaminen	14
4.3 Aineiston keruu	16
4.4 Kohderyhmä	17
4.5 Vastaajat	18
4.5.1 Opettajien taustatiedot	18
4.5.2 Opiskelijoiden taustatiedot	19
4.5.2 Muut taustakysymykset	19
5 TUTKIMUSTULOKSET	20
5.1 Oppimisen sisällöistä	20
5.2 Erikoistekniikat, tulkinta ja tyyli	26
5.3 Äänenkäyttö	31
5.4 Ongelmat	36
5.4.1 Opiskelijoiden kokemuksia	38

5.5 Opettajuus ja muusikkous	39
5.6 Avoimet kysymykset	40
5.6.1 Kansanlaulajan ammattitaito	40
5.6.2 Opiskelijoiden osaamistavoitteet	43
5.6.3 Keskeisimmät alueet	46
5.6.4 Opiskelun vaikeudet ja helppoudet	49
5.6.5 Lisäkommentteja	51
6 YHTEENVETO	52
7 POHDINTA	59
LÄHTEET	
LIITTEET:	
Kysely opettajille	
Kysely opiskelijoille	
Sähköinen saatekirje 1	
Sähköinen saatekirje 2	

1 JOHDANTO

Tämän seminaarityön kohteena on kansanlaulun opiskelu ja opettaminen ammattitasolla. Tutkimusaiheeni on muhinut ajatuksissani jo pitkään ja sen taustalla ovat omat kokemukseni laulunopiskelijana. Olen kohdannut monenlaisia opettajia ja joutunut pohtimaan omaa suhtautumistani laulamiseen ja opettamiseen. Laulun opiskeluun liittyy suuria tunteita: hämmennystä, epäuskoa, harmistumista mutta myös oivalluksia, iloa ja onnea silloin kun kaikki toimii.

Oma historiani kansanlaulun opiskelijana alkaa jo 15 vuoden takaa. Alkuinnostus vei minut erilaisille viikonloppukursseille. Olin kuin valaistunut, kaikki oli ihanaa ja ihmeellistä. En kyseenalaistanut mitään, kansanlaulun eri tekniikat ja tyylit olivat kuin suuri aarrearkku. Olin löytänyt jotain uutta ja jännittävää, olin kuin karkkikaupassa!

Päädyin opiskelemaan kansanmusikkia ensin Kaustiselle ja myöhemmin Kokkolaan, ammattikorkeakouluun. Onnekseni sain todella hyvän opettajan, jonka kanssa vuorovaikutus toimi ja rohkaistuini kokeilemaan aivan uusia asioita.

Vasta Sibelius-Akatemiassa tipahdin onnenpyörän kyydistä. Äänenkäytön opiskelun myötä aloin kyseenalaistaa kaikkea aikaisemmin saamaani opetusta. Monelle opiskelutoverilleni on käynyt samoin. Äänenkäytön opiskelusta muodostui minulle ainoa totuus ja näin kaikessa aikaisemmin oppimassani vain huonoja puolia. Pääni oli todellisessa käymistilassa, olin tuskastunut enkä tiennyt mihin suuntaan mennä, kenen opetukseen luottaa. Monien opettajien ohjeet tuntuivat hyviltä, toisten aivan oudoilta ja vääriltä.

Tämän käymistilan myötä aloin hahmotella asioita paperille. Oli pakko kirjoittaa, jotta pääsisin eteenpäin. Keskustelin paljon muiden kohtalotovereitten ja opettajien

kanssa. Halusin selvittää miltä pohjalta opettajani olivat minua opettaneet. Miksi he opettivat niinkuin opettivat? Kuka heitä oli opettanut? Miksi heillä saattoi olla keskenään aivan päinvastaisia ohjeita ja ajatuksia? Miksi äänenkäytön opettajan ohjeet tuntuivat niin oikeilta? Ja entäpä perinne ja arkistonauhat ja miltä laulu niillä kuulostaa?

Kansanlaulun rikkaus on juuri sen monimuotoisuudessa, erilaisissa tyyleissä ja yksilöllisissä eroissa. Ei ole yhtä oikeaa tapaa laulaa. Tämä näkyy myös opettamisessa: opettajia löytyy joka lähtöön ja jokaisella on omia näkemyksiä laulamisesta. Vai onko? Ollaanko kuitenkin jostain asioista samaa mieltä? Onko löydettävissä yhtenäisiä ajatuksia siitä, mitä kansanlaulun opiskelun tulisi sisältää? Mistä asioista opettajat ovat eri mieltä keskenään? Entä opiskelijat, onko heillä erilaisia ajatuksia kuin opettajilla?

Toivon, että tämän kyselytutkimuksen myötä muodostuu kuva kansanlaulun ammattiopiskelun ja opettamisen kentästä tällä hetkellä. Tutkimuksen tarkoitus ei ole arvottaa, vaan valottaa sitä miten kansanlaulua tällä hetkellä opetetaan ja opiskellaan. Toivon, että se myös herättää kysymyksiä ja johtaa pohtimaan, mikä on hyvää ja mitä kannattaisi kehittää paremmaksi. Monta kiveä jää tällä kertaa myös kääntämättä, mutta olkoon tämä keskustelunavaus joka vie eteenpäin.

2 KANSANLAULUN OPETUKSEN HISTORIAA

2.1 Mestarilta kisällille

Historiallinen kansanlaulu oli suullista perinnettä ja muistinvaraista kuten koko kulttuurikin. Vielä 1900-luvun alussa on elänyt monia hyvin erilaisia laulunlajeja. Laulu oli säestyksetöntä, se oli jokaisen ihmisen ominaisuus ja läsnä kaikissa tilanteissa (Laitinen 2011). Lauluja opittiin työn lomassa tai vapaa-ajalla omilta vanhemmilta, sukulaisilta, sisaruksilta, naapureilta tai vaikkapa reissulla tavatuilta uusilta tuttavuuksilta. Laulu oli kaikkien omaisuutta, soittimet sen sijaan olivat harvojen ja yleensä miesten omistuksessa (Laitinen 2011).

Vaikka parhaita laulajia arvostettiin yhteisössään, eivät he kuitenkaan olleet ammattilaulajia sanan nykyisessä merkityksessä. Omalla tavallaan ammattilaisia olivat itkijänaiset, joilla oli tärkeä asema yhteisössään (Liedes 2011). Perinteenkeruun myötä hyviä laulajia nostettiin kuitenkin laajemmalti esille ja he pääsivät esiintymään erilaisiin tapahtumiin. Joillekin tällaisesta työstä muodostui myös tärkeä osa toimeentuloa. Myöhemmin kansanlaulajakin saattoi esiintyä radiossa, tapahtumissa ja haaveilla laulajan urasta. Oppia haettiin silti edelleen sukulaisilta tai muilta mestarilaulajilta heidän keittiöidensä pöytien ääressä.

2.2 Sibelius-Akatemia

Korkeakoulutasoinen kansanmusiikin opetus aloitettiin vuonna 1975 Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen osastolla. Vuonna 1983 Sibelius-Akatemiassa aloitettiin kansanmusiikin ammattimainen koulutus ja sille perustettiin lehtoraatti:

opetusta suunnittelemaan ja toteuttamaan valittiin Heikki Laitinen. (Asplund, Hoppu, Laitinen, Leisiö, Saha & Westerholm 2006, 519.) Laitinen opetti myös kansanlaulua joka oli kaikille opiskelijoille pakollista. Pääinstrumentiksi kansanlaulun saattoi valita vuonna 1988, mutta kansanlaulua pystyi opiskelemaan pää-aineenomaisesti jo aiemmin. (Liedes 2011.) Alkuvuosien muita opettajia olivat Anneli Asplund sekä osastolla opiskelleet Liisa Matveinen ja Anna-Kaisa Liedes. Yhteydet Tukholman Kungliga Musikhögskolaan olivat tiivit, sieltä käsin opiskelijoita kävi opettamassa Susanne Rosenberg. (Liedes 2011.) Kansanmusiikin osastolta on valmistunut toistakymmentä kansanlaulajaa joista suurin osa on toiminut myös opetustehtävissä. Tällä hetkellä osaston kansanlaulun lehtorina toimii Anna-Kaisa Liedes. Lisäksi on useita tuntiopettajia.

2.3 Ammattikorkeakoulut, konservatoriot ja opistot

Kokkolassa, Keski-Pohjanmaan konservatoriossa, käynnistettiin musiikin ohjaajien kansanmusiikin suuntautumisvaihtoehto vuonna 1993. Jo tätä ennen, vuodesta 1989, oli musiikin ohjaajakoulutukseen voinut sisällyttää kansanmusiikin osioita. Vuonna 1999 konservatorion ammattikoulutus siirtyi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun alaisuuteen ja muuttui musiikkipedagogi-linjaksi. Kansanmusiikin perustutkinnon linja Keski-Pohjanmaan konservatoriossa alkoi vuonna 1995. (Raskinen 2011.)

Kansanmusiikin perustutkinnon opetus alkoi Rääkkylässä vuonna 1996. Linja oli osa Joensuun konservatoriota ja opetus siirtyikin Joensuuhun myöhemmin. Vuonna 2001 käynnistyi kansanmusiikkipedagogin linja myös Joensuussa. Se toimi aluksi konservatorion alaisuudessa, mutta siirtyi vuonna 2004 osaksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulua. (Kosonen 2011.)

Ala-Könni-opistossa Kaustisella alkoi kansanmusiikin linja vuonna 1994. Vuoden kestävässä opinnoissa on voinut opiskella muun muassa kansanlaulua siitä lähtien.

Linja on ollut merkittävä ponnahduslauta monelle nykyiselle ammattikansanmuusikolle.

Kansanlaulua voi myös opiskella muutamassa musiikkiopistossa, muun muassa Käpylän musiikkiopiston kansanmusiikin osastolla ja Pakilan musiikkiopistossa Helsingissä. Opetusta järjestetään sekä lapsille että aikuisille.

Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osaston vaikutus opetuksen kenttään on kiistaton, sillä suurin osa kansanlaulun opettajista on kouluttautunut siellä. Yhä suurempi joukko ammattilaisia on kuitenkin valmistunut ammattikorkeakouluista, mikä tuo uusia, tervetulleita näkökulmia opetukseen ja opetusmetodeihin.

Kansanmusiikin ammattiopiskelun tulevaisuus on tällä hetkellä hämärän peitossa. Ammattikorkeakoulujen mahdollisten lakkautusten toteutuessa Sibelius-Akatemia jäisi ainoaksi kansanmusiikkia ammattitasolla opettavaksi tahoksi. Tämä olisi kansanmusiikin tulevaisuudelle suuri takaisku.

3 KANSANLAULUN OPETTAMISEN ERITYISPIIRTEISTÄ

Tässä luvussa käyn läpi muutamia kirjallisia lähteitä, joissa käsitellään kansanlaulun opettamista. Tarkastelun kohteena on erityisesti se, miten kansanlaulun opiskelu ja opettaminen eroavat muusta laulunopetuksesta.

Vaikka kansanlaulun ammattilaisuus on nuori ala, on monilla selkeä käsitys siitä mitä kansanlaulu on tai ei ole. Historiallista kansanlaulua ja sen tyylipiirteitä on kuvattu useissa julkaisuissa, mutta kansanlaulun opettamista käsittelevää kirjallisuutta suomeksi on melko vaikea löytää. Mitään opasta kansanlaulun opettamisesta suomeksi ei ole julkaistu. Erilaisissa artikkeleissa on kuitenkin

käsitelty kansanlaulun opettamisen erityispiirteitä. Myös opiskelijatöissä, kuten ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä ja Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osaston pedagogiikkaopintojen kirjallisissa töissä, on kirjoitettu kansanlaulun opettamisesta.

Ruotsissa ilmestyi vuonna 2007 Ulrika Gunnarssonin kirjoittama kansanlauluopas "Pärband och häxgnägg – en folklig sångskola". Opas pohjautuu Gunnarssonin lopputyöhön Malmön musiikkikorkeakoulussa, josta hän on valmistunut kansanlaulupedagogiksi. Kirja on suunnattu sekä opettajille, opiskelijoille että muille kiinnostuneille kuten laulun harrastajille. Gunnarsson esittelee aiheen todella monipuolisesti: hän käy läpi kansanlaulun historiallista taustaa, nykytutkimusta ja pedagogien näkökulmaa. Kirjasta saa runsaasti työkaluja siihen, miten kansanlaulujen kanssa voi työskennellä ja miten opetellaan kansanlaulua. Opas sisältää myös paljon konkreettisia harjoituksia ja lauluja. Kaikista on sekä nuotti että ääniesimerkki kirjaan kuuluvalla cd:llä. Moniäänisistä kappaleista löytyy myös versiot joissa yksi stemma korostuu, mikä tekee harjoittelun helpoksi.

Oppaasta löytyy kuitenkin kohtia joihin on syytä suhtautua kriittisesti. Gunnarsson (2007) kirjoittaa muun muassa äänenkohdistamisesta ja äänensijoittamisesta (tonfokusering och klangplacering). Hänen mukaansa ääni sijoitetaan kansanlaulussa eteen, lähelle puhetta. (Gunnarsson 2007, 32.) Kyse on siis kansanlaulun sointiväristä, soundista. Ääntä ei kuitenkaan voi suoranaisesti sijoittaa "eteen" tai "taakse", ääni lähtee äänihuulista fysiikan lakien mukaisesti pallomaisesti joka suuntaan 343 m/sek nopeudella (Eerola 2011). Kun puhutaan äänen sijoittamisesta, viitataan lähinnä äänivärähtelytuntemusten kokemiseen supraglottaalisisissa onteloissa ja luissa. Resonanssin painopistettä voidaan siis muuttaa ääniväylän liikkuvien osien avulla. (Eerola 1982.) Mielikuva äänen sijoittamisesta voi johtaa epäbalanssiin äänentuotossa ja äänihuulten liialliseen rasitukseen.

Oppaassa viitataan muutaman kerran myös "vatsatukeen" (magstöd), jota harjoitetaan konsonanteilla (Gunnarsson 2007, 43, 46). Tällaisissa harjoituksissa harjoitetaan kuitenkin vain uloimpia vatsalihaksia. Uusimpien tutkimusten

mukaan suora vatsalihas ei kuitenkaan saisi jännittyä laulaessa (Eerola 2011). Sen jännittyminen aiheuttaa painetta ylöspäin ja äänihuulissa olevat mekanoreseptorit (painereseptorit) käskyttävät paineen kasvaessa äänihuulia jännittymään, jolloin ääni kiristyy (Wyke 1974, 295-306). Yhteyden voi helposti kokea supistamalla vatsalihaksia, jolloin kurkun jännittyminen tuntuu selkeästi.

Konsonanttiharjoituksissa tulisi ennemmin aktivoida kylkilihaksia. Laulaessa alavatsan alueelle muodostuu kuitenkin jäntevä tunne, joka tulee poikittaisen vatsalihaksen oikeasta 'korsettimaaisesta' toiminnasta (Eerola 2011).

Gunnarssonin opas on kuitenkin todella perusteellinen ja monipuolinen ja tuo esiin kansanlaulun eri puolet. Suomeen tarvittaisiin ehdottomasti vastaavanlainen opas.

Kansanlaulun opiskelun eroa muuhun laulun opiskeluun on tarkasteltu Emmi Kuittisen opinnäytetyössä "Laulun opetuksen vertailua kansanmusiikin ja pop/jazz-musiikin suuntautumisissa" (Kuittinen 2009). Hän on haastatellut kahta musiikkipedagogi- opiskelijaa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta, joilla kummallakin oli kokemusta sekä kansanlaulun että pop/jazzlaulun opiskelusta. Työn perusteella kansanlaulun opiskelu mielletään selkeästi enemmän kuulonvaraiseksi kuin muut laulun lajit. Välillä nuotteja ei ole ollenkaan, vaan opiskelija saa nojautua pelkkään arkistonauhojen kuunteluun tai laulun sanojen opettelemiseen. Tämän päivän kansanmuusikot käyttävät ueimmiten myös nuotteja, mutta ne voivat olla hyvin viitteellisiä. Monille kuulonvarainen oppiminen on tärkeintä. Se on kansanmusiikin perusta. (Gunnarsson 2007, 14.)

Kuittisen mukaan (Kuittinen 2009,3) kansanlaulun opiskelu lähtee hyvän laulutekniikan hallitsemisesta, kuten mikä tahansa muukin laulu (Kuittinen 2009, 3). Samaa mieltä olivat hänen haastattelemansa opiskelijat: laulun opiskelussa haetaan tervettä, luonnollista ääntä. Kansanlaulun opiskelussa ja opettamisessa hyödynnetään siis samoja keinoja kuin muussakin laulunopetuksessa. Myös omassa työskentelyssäni pidän hyvää äänenkäyttöä kaiken perustana. Kansanlaulun opettajien keskuudesta löytyy kuitenkin myös sellaisia opettajia, jotka lähteävät ohjelmistolähtöisesti liikkeelle. Mutta mitä onkaan se "hyvä

laulutekniikka"? Tähän kysymykseen löytyy varmasti monenlaisia vastauksia. Samaa mieltä ollaan varmasti siitä, että kansanlaulun hyvä tekniikka on jotain muuta kuin klassisen laulun tekniikka. Laulaminen luokitellaan laulutekniseltä kannalta yleensä kahteen pääkategoriaan klassiseen ja ei-klassiseen, eli puhelauluun. Kansanlaulun äänenkäyttö kuuluu tähän ei klassiseen puoleen, eli puheääneen pohjaavaan laulutapaan. (Eerola 2009.)

Improvisaatio on kuulunut kansanlaulun ammattimaiseen opiskeluun jo sen alkuajoista lähtien. Improvisaatio kuuluu toki muihinkin musiikkityyleihin mutta se on kuitenkin erilaista eri tyyleissä. Heikki Laitinen (1993) tuo artikkelissaan "Impron teoria" esille aiheen monimutkaisuuden. Hänen mukaansa Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osastolla oli alusta asti selvää, ettei opetuksen lähtökohtana voinut olla klassisen musiikin pedagoginen konservatoriotraditio sellaisenaan jossa korvataan konserttimusiikkinuotit kansanmusiikkinuoteilla. Keskeiseksi kysymykseksi muodostui kuulonvarainen oppiminen, jonka myötä improvisaatiosta tuli tärkeä käsite ja osa opetusta. Sen sisältöä myös pohdittiin. Myöhemmin päätettiin, että improvisaatio kuuluu osaston kansanmusiikki-käsitteeseen (Laitinen 1993). Improvisointi on edelleen tärkeä osa opintoja.

Vapaa ääni-improvisaatio voi olla monen mielestä hyvinkin kaukana perinteisestä kansanlaulusta, vaikka kansanlaulujen laulamiseen sisältyykin paljon muuntelua ja improvisaatiota sitä kautta. Laitinen näkee kuitenkin improvisaation pedagogisesti merkittävänä: se auttaa usein ratkaisevasti muusikkouden, muusikon itsetunnon sekä ennen kaikkea jokaisen sisällä uinuvan musiikin löytämisessä ja esillepääsyssä (Laitinen 1993). Omat kokemukseni sekä opettajana että opiskelijana ovat samansuuntaisia: monesti juuri improvisaation ja annetuista raameista irrottautumisen myötä avautuu aivan uusia polkuja.

Gunnarsson (2007, 55) nostaa kirjassaan esille myös improvisaation. Hän toteaa, että kansanlaulaja ei perinteisesti katsoen ole improvisoinut vapaasti, mutta sen sijaan rytmistä ja melodista muuntelua sekä korujen käyttöä ynnä muuta on esiintynyt runsaasti. Nykyaikana laulaja ottaa kuitenkin vaikutteita myös muista musiikkityyleistä ja lähtee uusille teille, luomaan uutta. (Gunnarsson 2007.) Onko

siis enää syytä erottaa improvisaatiota muuntelusta? Ne ovat kuitenkin saman asian eri puolia ja rajanveto on vaikeaa.

4 TUTKIMUSASETELMA

4.1 Tutkimustehtävä ja menetelmäkuvaus

Tutkimukseni aiheena on kansanlaulun opetus Suomessa ammattitasolla. Halusin selvittää mitä se eri ihmisille, opettajille ja opiskelijolle, tarkoittaa. Kuinka paljon kansanlaulun opettamisesta on samoja tai eri näkemyksiä opettajien välillä ja toisaalta opettajien ja opiskelijoiden välillä? Tutkimuskysymyksiäni ovat:

- Onko opettajien pedagogiikasta löydettävissä jokin yhteinen lähtökohta?
- Mistä asioista opettajilla on näkemyseroja?
- Eroavatko opiskelijoiden ja opettajien vastaukset huomattavasti toisistaan?
- Minkälaisia kokemuksia opiskelijoilla ja opettajilla on liittyen äänenkäytön opettamiseen tai opiskeluun, koetaanko se avuksi vai haitaksi?
- Mitkä asiat koetaan tärkeiksi?

Aiempaa vastaavaa tutkimusta ei ole tietääkseni tehty. Keskustelujen ja omien kokemusteni myötä oletan, että tutkimuksessa löytyy sekä yhteisiä että eriäviä mielipiteitä. Pohdin myös sitä, onko kansanlaulun opetuksessa sen lyhyestä historiasta huolimatta jo nähtävissä eroa eri ikäisten opettajien välillä.

Olettamukseni on, että nuoremmat kansanlaulun opiskelijat ja opettajat painottavat äänifysiologiaa enemmän. Toisaalta tämä ilmiö on varmasti havaittavissa myös muussa laulunopetuksessa: tietämys fysiologiasta on lisääntynyt yhä enemmän ja se on yhä paremmin opiskelijoiden ulottuvilla.

4.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Suunnittelin aluksi haastattelevani kymmentä kansanlaulun opettajaa, mutta huomasin varhaisessa vaiheessa, että työstä tulisi liian suuritöinen. Lisäksi halusin saada mukaan myös opiskelijoiden näkökulman. Tästä syystä päädyin tekemään tutkimukseni kyselyn muodossa.

Tällaiseen kartoitukseen kyselytutkimus on hyvä väline (Valli 2001, 29). Vastaajilla on aikaa miettiä vastauksiaan ja he voivat tehdä sen myös anonyymisti. Uskoin tällä tavalla saavani rehellisiä vastauksia ja tavoittavani myös henkilöitä joita en tunne. En myöskään olisi omalla läsnäolollani vaikuttamassa vastauksiin.

Kyselytutkimuksessa, joka tehdään lomakkeen muodossa on myös haittapuolensa. Vastaajat eivät voi kysyä tarkentavia kysymyksiä epäselvissä kohdissa, enkä voi tietää kuinka paljon aikaa he ovat kyselyyn käyttäneet. Avoimiin kysymyksiin voi kuitenkin kirjoittaa vähän tai hyvinkin paljon. Tällaisen vastauksen perusteella voi saada kuvan vastaajan ajankäytöstä ja asiaan paneutumisesta.

Päädyin tekemään kaksi eri lomaketta, yhden opiskelijoille ja yhden opettajille. Lomakkeisiin tuli osittain samoja kysymyksiä, mutta muotoilu erosi kohderyhmän mukaan. Kyselyihin tuli myös kysymyksiä pelkästään opettajille ja opiskelijoille.

Melkein kaikki kysymykset olivat monivalintakysymyksiä ja vastaajilla oli käytössään viisiportainen asteikko. Mietin aluksi myös "kyllä – ei"-vastausvaihtoehtojen käyttöä joissain kysymyksissä, mutta lopulta tuntui selkeimmältä käyttää samaa asteikkoa koko ajan vaikkei se ollutkaan jokaisen kysymyksen kohdalla paras vaihtoehto. Monivalintakysymyksissä vastaukset annettiin asteikolla "1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä". Keskelle tuli niin

sanottu neutraali vaihtoehto. Tämä asteikko ei kerro kaikkea, ja saattoi olla joidenkin kysymysten kohdalla hieman hankala, mutta se tuntui kuitenkin riittävältä ja pätevältä tähän tutkimukseen.

Opettajien kyselyssä oli 17 kohtaa. Taustakysymyksiksi luokiteltavia kysymyksiä oli alussa seitsemän (kysymykset 1-7) ja loppupuolella kaksi (kysymykset 13-14). Osaan näistä saattoi kirjoittaa vapaasti. Olin ryhmitellyt monivalintakysymykset aiheittain, 14 kysymystä opettamisesta yleensä, 11 kysymystä kansanlaulutekniikoista ja tyyleistä, 11 äänenkäytöstä ja perustekniikasta, neljä ongelmatilanteista, kolme opettajuudesta taiteilijana ja lopussa kolme avointa kysymystä. Näistä viimeisessä oli mahdollista kommentoida myös itse kyselyä ja lomaketta. Yhteensä kysymyksiä oli siis 55. Kyselylomake kokonaisuudessaan on liitteenä (ks. liite 1).

Opiskelijoiden kyselyssä oli 18 kohtaa. Taustakysymyksiksi luokiteltavia kysymyksiä oli alussa neljä (kysymykset 1-4) ja loppupuolella kaksi (kysymykset 13-14) Kysymykset olivat samat kuin opettajien kyselyssä. Monivalintakysymykset olin ryhmitellyt vastaavasti kuin opettajien kyselyssä: 15 kysymystä opettajasta tai opiskelusta yleensä, 11 kysymystä kansanlaulutekniikoista ja tyyleistä, 13 äänenkäytöstä ja perustekniikasta, seitsemän ongelmatilanteista, neljä tulevaisuudesta ja lopussa neljä vapaata kysymystä. Myös tässä kyselyssä oli viimeisessä kysymyksessä mahdollisuus kommentoida kyselyä. Yhteensä kysymyksiä oli 60. Kyselylomake kokonaisuudessaan on liitteenä (ks. liite 2).

Kysymyslomakkeiden suunnittelun loppusuoralla pyysin kommentteja muutamilta opiskelutovereilta. Sain myös arvokkaita kommentteja kansanlaulun lehtori Anna-Kaisa Liedekseltä.

Tutkimus toteutettiin verkkokyselynä Webropol-ohjelmalla. Ennen kyselyjen lähettämistä niitä oli testannut itseni lisäksi kaksi ihmistä. Lähettämisen jälkeen ilmeni kuitenkin muutama ongelma, jotka korjasin heti vastausajan alussa: linkki toimi vain kerran, eli siirryin lähettämään henkilökohtaisia linkkejä

sähköpostilistoille lähettämisen sijaan. Lisäksi olin merkinnyt yhteystiedot pakollisiksi, mutta korjasin tämän vapaaehtoiseksi heti vastausajan alussa.

4.3 Aineiston keruu

Lähetin kyselyyn osallistumismahdollisuudesta tiedon Sibelius-Akatemian kansanmusiikin ja musiikkikasvatuksen osastojen sähköpostilistoille 7.4.2011. Tässä viestissä annoin vastausaikaa 22.4 asti. Viesteissä oli lyhyesti kerrottu mistä on kyse ja linkki kyselyyn (ks. liite 3 ja liite 4).

Heti alkuun kävi kuitenkin ilmi, ettei listalle lähetettyyn linkkiin voinut teknisen vian vuoksi vastata kuin yksi henkilö. Tämän jälkeen ryhdyin lähettämään henkilökohtaisia viestejä vastaajille. Pyysin kiinnostuneita ottamaan yhteyttä, jotta voisin lähettää heille henkilökohtaisen linkin. Lähetin myös linkkejä suoraan kaikille mieleen tulleille sopiville henkilöille ja pyysin heitä välittämään viestiä myös eteenpäin. Kalastelin ihmisiä myös Facebookin kautta. Kokkolan ja Joensuun tämän hetken laulunopiskelijat tavoitin opettajan kautta ja pystyin lähettämään heille jokaiselle suoraan viestin.

Saadakseni tarpeeksi vastaajia lähetin erilaisia muistutusviestejä tämän jälkeen, viimeiset vasta toukokuun lopussa. Opiskelijat vastasivat melko aktiivisesti, opettajia sain hieman patistella. Loppujen lopuksi vastausaika kesti toukokuun loppuun saakka.

4.4 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmä oli kansanlaulua ammattitason opettajat ja opiskelijat. Kansanmusiikin alalla koulutuksen määrä ei kuitenkaan välttämättä määrittele

henkilön mahdollisuuksia toimia ammattilaisena ja myös työtilanteet vaihtelevat paljon. Tästä syystä en rajannut vastaajaryhmää tämän enempää, vaan annoin vastaajien itse päättää olivatko he mielestään kohderyhmää. Tämä antoi mahdollisuuden vastata kyselyyn, vaikka ei juuri tällä hetkellä opiskelisi oppilaitoksessa tai opettaisi ammattiopiskelijoita.

Oppilaitokset joista toivoin saavani vastauksia olivat: Sibelius-Akatemia, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Joensuun konservatorio, Keski-Pohjanmaan konservatorio ja Ala-Könni-opisto. Viimeksi mainitun opiston halusin ottaa mukaan, koska se on monelle kansanmusiikista kiinnostuneelle ensimmäinen ja tärkeä ponnahduslauta alalle.

Lähetin kyselyn alunperin 30 opettajalle ja 44 opiskelijalle. Yhdeksän vastaajaa sai molemmat lomakkeet, heistä kolme vastasi molempiin. Loput kuusi vastasivat vain opettajille tarkoitettuun lomakkeeseen. Lähetin viestin myös joillekin oppilaitosten vastuuopettajille jotka eivät ole laulunopettajia tavoittaakseni laulunopettajat ja opiskelijat. Listalle jäi siis myös muutamia tällaisia nimiä. Vastauksia sain lopulta hyvin, opettajien kyselyyn vastasi 19 henkilöä ja opiskelijoiden kyselyyn 25. Opettajien vastausprosentti oli 63,3 ja jos poistan opiskelijoiden määrästä ne, jotka valitsivat vain opettajille tarkoitettua lomakkeen (6 henkilöä), saan opiskelijoiden prosentiksi 65,8.

Kokonaisvastausprosentteja voidaan pitää luotettavana tuloksena. Raine Valli (2001) pitää riittävänä vastausprosenttina 60 prosenttia. Oletan, että vastaamatta jättäneiden joukossa oli liian kiireisiä henkilöitä tai heitä jotka eivät kokeneet olevansa varsinaista kohderyhmää. Saattaa myös olla, ettei sähköposti tavoittanut kaikkia. Kyselyn tulosten voidaan siis todeta kuvaavan hyvin tämän hetkistä tilannetta "kentällä".

4.5 Vastaajat

Opettajille tarkoitettuun kyselyyn osallistui 19 opettajaa. Kyselyyn vastanneista opettajista noin puolet (52,6%) oli 31–40 vuotiaita, seuraavaksi eniten (31,6%) oli 41–50 vuotiaita ja lisäksi muutamia muun ikäisiä (10,5% 26–30 vuotiaita ja 5,3% 61+ vuotiaita). Vastaajien joukossa oli yksi mies.

Opiskelijoille tarkoitettuun kyselyyn osallistui 25 opiskelijaa. Heistä noin puolet (48%) oli 26–30 vuotiaita. Loput vastaajista jakautui melko tasaisesti (28% 21–25 vuotiaita, ja 24% 31–35 vuotiaita). Myös opiskelijakyselyyn vastasi yksi mies.

4.5.1 Opettajien taustatiedot

Kysymykseen opettamispaikasta antoivat useimmat opettajat monta vastausta. Puolet vastaajista (52,6%) opetti Sibelius-Akatemiassa ja melkein yhtä moni (42%) kursseilla tai muissa vastaavissa opetuspaikoissa. Lisäksi mainittiin Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu ja konservatorio (kumpikin 10,5%), Ala-Könni-Opisto (5,25%) ja yksityisesti opettaminen (10,5%).

Suurin osa opettajista oli aikaisemmin opettanut erilaisilla kursseilla (68,4%). Noin puolet (52,6%) oli myös opettanut joko musiikkiopistossa tai muussa opistossa, ammattikorkeakoulussa tai konservatoriossa (kumpikin 42%). Kokemusta oli karttunut myös Sibelius-Akatemiasta (21%) tai jostakin muusta korkeakoulusta (10,5%), Ala-Könni-Opistosta (21%) ja yksityisoppilaista (21%).

Omista opinnoistaan kertoessaan opettajat mainitsivat yleensä usean opiskelupaikan. Valtaosa oli kuitenkin opiskellut kansanlaulua Sibelius-Akatemiassa (73,7%). Muut opiskelupaikat jakautuivat melko tasaisesti: ammattikorkeakoulussa tai konservatoriossa oli opiskellut kummassakin 26,3

prosenttia ja Ala-Könni-Opistossa 21 prosenttia. Lisäksi muutama oli opiskellut kursseilla tai yksityisesti (5,25%).

Kysyttäessä kansanlaulopedagogiikan opinnoista nousi Sibelius-Akatemia taas kärkeen (63%). Ammattikorkeakoulun mainitsi 26,3%. Myös Kungliga musikhögskolan Tukholmassa sai yhden maininnan.

42% opettajista oli jatkokouluttautunut jollain tavalla. Vastaajat mainitsivat muun muassa musiikin tohtoriopinnot, aineenopettajaksi pätevöittävät opinnot, erilaiset kurssit ja musiikkiterapian opinnot.

4.5.2 Opiskelijoiden taustatiedot

Myös opiskelijoilta kysyttiin nykyisistä ja entisistä opinahjoista. Noin puolet (48%) opiskelijavastaajista opiskeli tällä hetkellä kansanlaulua Sibelius-Akatemiassa, toiseksi eniten vastaajia (20%) oli Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta tuli muutama vastaus (8%) ja yksittäisiä vastauksia myös Keski-Pohjanmaan konservatoriosta, Ala-Könni-opistosta ja yksityisesti tai musiikkiopistossa opiskelevilta. Tämän kohdan jätti tyhjäksi kaksi henkilöä.

Kysymykseen aikaisemmista opinnoista myös opiskelijat mainitsivat useamman opiskelupaikan. Eniten oli korkeakouluopintoja tai lyhytkursseja (kumpikin 36%). Opiskelijat olivat opiskelleet kansanlaulua myös yksityisesti (24%), konservatoriossa (16%), Ala-Könni-opistossa (16%) tai musiikkiopistossa (16%). Muut eivät olleet opiskelleet aikaisemmin tai jättivät kohdan tyhjäksi.

4.5.3 Muut taustakysymykset

Kovinkaan moni opiskelijoista ja opettajista ei kuulu mihinkään musiikkipedagogien järjestöön tai yhdistykseen (kohta 13). Muutama opiskelija

ilmoitti kuuluvansa Suomen Opettajaksi Opiskelevien liittoon (SOOL) (8%), Suomen musiikinopettajien liittoon (SMOL) (8%), Laulupedagogeihin (8%) tai Opettajien ammattijärjestöön (OAJ) (8%). Yksi mainitsi kuuluvansa Muusikkojen liittoon. Opettajista puolestaan muutama kuului Opettajien ammattijärjestöön (10,5%) tai Laulupedagogeihin (10,5%), yksi JaSeSoihin ja yksi Varhaisiän musiikinopettajiin.

Kohdassa 14 kysyttiin kaipaako vastaaja kansanlaulajia yhteen kokoavaa tahoa esimerkiksi koulutuspäiviä tai yhdistystä. Lähes kaikki (84% ja 84,2%) sekä opiskelijoista ja opettajista oli tämän kannalla.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset. Joistain vastauksista olen liittännyt mukaan myös kuvan vastausten jakautumisesta, varsinkin jos eroa opettajien ja opiskelijoiden vastausten välillä oli havaittavissa.

5.1 Oppimisen sisällöistä

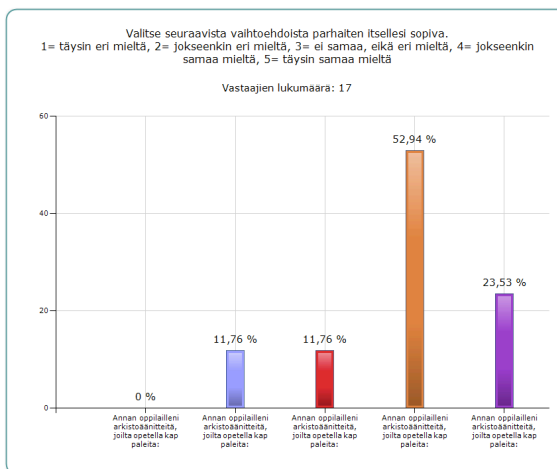
Kohdassa 8 (opiskelijoilla kohdassa 5) esitettiin erilaisia väittämiä liittyen opiskeluun ja opettajaan sekä pyydettiin vastaajaa valitsemaan itselleen parhaiten sopiva vaihtoehto. Olen nimennyt väitelauseet tässä seuraavasti 8a/5a, 8b/5b, 8c/5c jne.

Kohdassa 8a/5a todettiin "Opetan oppilailleni pääasiassa trad. (traditionaalisia) kappaleita". Suurin osa opettajista oli täysin samaa tai jokseenkin samaa mieltä (52,9% ja 35,3%) ja muutama (11,8%) ei samaa eikä eri mieltä. Opiskelijat puolestaan olivat kaikki kiinnostuneita trad. materiaalista (88% täysin samaa mieltä ja 12% jokseenkin samaa mieltä).

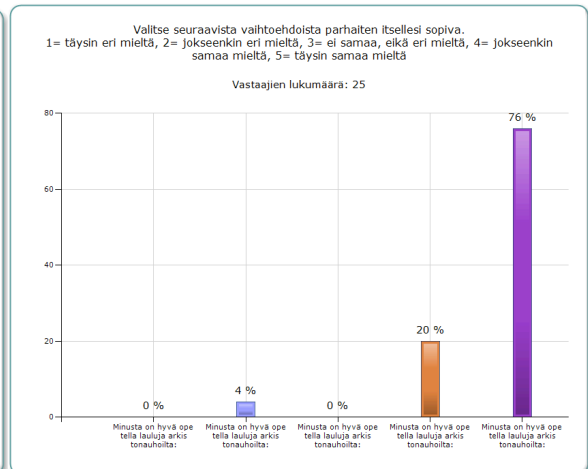
Arkistoaänitteitä opetuksessaan (kohta8b/5b) käytti suurin osa opettajista (23,5% täysin samaa mieltä ja 52,9% jokseenkin samaa mieltä). Osa (11,8%) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yhtä moni oli jokseenkin eri mieltä tämän väittämän kanssa. Opiskelijat puolestaan olivat halukkaita opiskelemaan arkistonauhoilta (76% täysin samaa mieltä ja 20% jokseenkin samaa mieltä). Vain yksi opiskelijoista oli jokseenkin eri mieltä.

Kuva 1: Arkistonauhojen käyttö opetuksessa

Opettajat

Opiskelijat

Kohdassa 8c/5c tiedusteltiin improvisaation määrää opetuksessa. Opettajista suuri osaa opettaa paljon improvisaatiota (29,4% täysin samaa mieltä ja 47,1% jokseenkin samaa mieltä). Muutama ei ollut samaa eikä eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä (kumpikin 11,8%). Opiskelijoista valtaosa (60% täysin samaa mieltä ja 16% jokseenkin samaa mieltä) koki oppivansa improvisaatiota laulutunneillaan. Osa (20%) oli valinnut keskivaihtoehdon ja yksi oli jokseenkin eri mieltä.

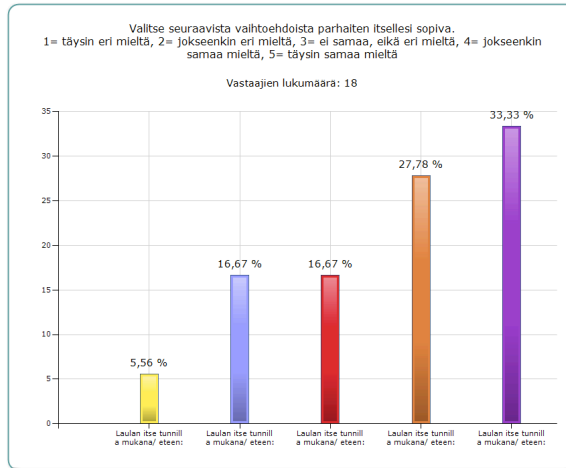
Kohdassa 8d/5c, "Olen erikoistunut tiettyyn tyyliin ja sen opettamiseen", jakautuivat opettajien vastaukset laajasti. Lähes kolmasosa (29,4%) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä tämän väittämän kanssa, muutama (11,8%) ei samaa eikä eri mieltä. Eniten (41,2%) opettajat olivat jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä (17,6 %). Opiskelijoista vain osa (12% täysin samaa mieltä ja 28% jokseenkin samaa mieltä) oli sitä mieltä, että opettaja keskittyy tietyn tyylin opettamiseen. Melko tasaisesti oltiin lisäksi valittu keskimmäinen vaihtoehto (20%) tai oltiin jokseenkin eri mieltä (24%) ja täysin eri mieltä (16%).

Kohdassa 8e todettiin: "Opetan oppilaalle omia sävellyksiäni/sanoituksiani". Suurin osa ei allekirjoittanut tätä, vaan oli täysin eri mieltä (76.5%). Vain muutama opettaja oli valinnut jonkun muun vaihtoehdon: yksi vastaaja oli jokseenkin samaa mieltä, kaksi ei samaa eikä eri mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Opiskelijat (kohta 5e) suhtautuivat opettajien omien sävellysten ja sanoitusten opettamiseen pääasiassa neutraalisti (44% ei samaa eikä eri mieltä). Muutama kuitenkin piti tästä opetustavasta (8% täysin samaa mieltä, 16% jokseenkin samaa mieltä), loput taas eivät (24% jokseenkin eri mieltä ja 8% täysin eri mieltä).

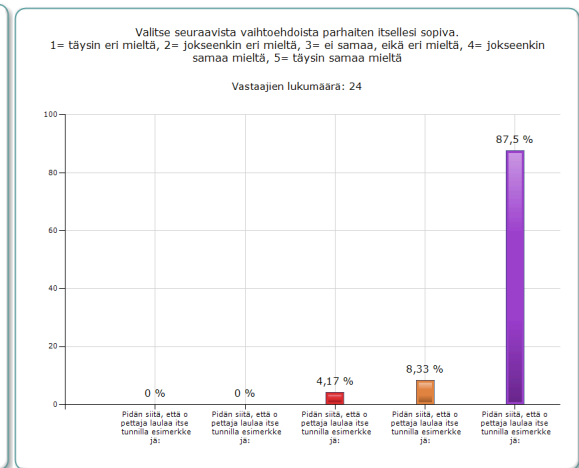
Kyselyssä tiedusteltiin myös laulavatko opettajat itse tunnilla mukana/eteen (kohta8f). Kolmasosa (33,3%) opettajista oli täysin samaa mieltä ja melkein yhtä moni (27,8%) jokseenkin samaa mieltä. 16,7% ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yhtä moni jokseenkin eri mieltä. Yksi vastaaja oli täysin eri mieltä tämän väittämän kanssa. Opiskelijat puolestaan pitivät siitä, että opettaja laulaa itse tunnilla esimerkkejä (kohta 5f). Täysin samaa mieltä väitteen kanssa oli suurin osa (87,5%), kaksi oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi ei samaa eikä eri mieltä.

Kuva 2: Opettajan tunneilla laulaminen

Opettajat

Opiskelijat

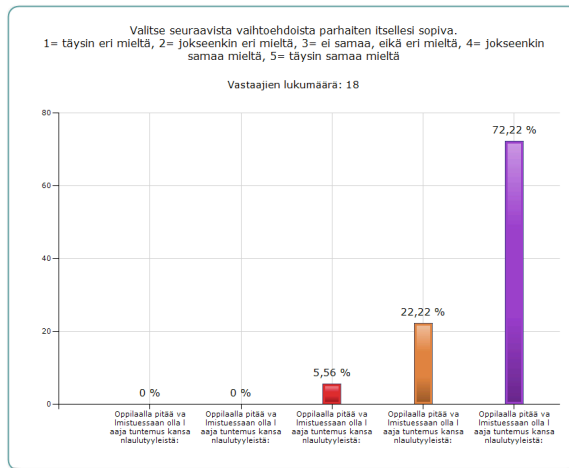
Kohdassa 8g sanottiin "Hallitsen monien eri kansanlaulutyylien opettamisen hyvin". Tässä asiassa opettajista oli täysin samaa mieltä 29,4% ja jokseenkin samaa mieltä 58,8%. Yksi vastaaja ei ollut samaa eikä eri mieltä ja toinen jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoille puolestaan todettiin (kohta 6g): "Opettajani tuntee hyvin kansanlaulun eri tyylit". Vastaajista noin puolet (48%) oli täysin samaa mieltä ja melkein kolmasosa (28%) jokseenkin samaa mieltä. 20% ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä.

Seuraavassa kohdassa 8h opettajille todettiin "Oppilaalla pitää valmistuessaan olla laaja tuntemus kansanlaulutyyleistä". Tästä oltiin hyvinkin yksimielisiä (72,2% täysin samaa mieltä, 22,2% jokseenkin samaa mieltä), ainoastaan yksi vastaaja suhtautui asiaan neutraalisti.

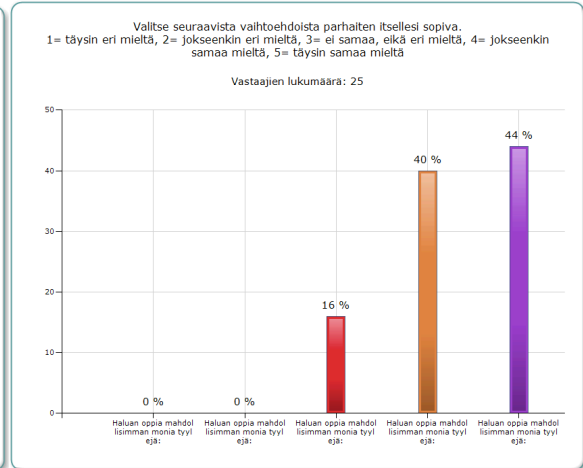
Opiskelijoiden kyselyssä tiedusteltiin kohdassa 5g heidän haluaan oppia mahdollisimman monia tyyliä. 44% opiskelijoista oli tässä täysin samaa mieltä ja 40% jokseenkin samaa mieltä. 16% ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Kuva 3: Mahdollisimman monen tyylin opiskelu

Opettajat

Opiskelijat

Voiko oppilas erikoistua yhteen tyyliin muiden kustannuksella (kohta 8i)? Opettajista 29,4% oli jokseenkin samaa mieltä, 11,8% ei samaa eikä eri mieltä, 35,3% jokseenkin eri mieltä ja 23,5% täysin eri mieltä. Kohdassa 5h opiskelijoille ehdotettiin: "Haluan keskittyä vain joihinkin tyyliin". Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti: 32% oli jokseenkin samaa mieltä ja yhtä moni ei samaa eikä eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä. Yksi opiskelija oli täysin eri mieltä.

Kohdassa 8j pohdittiin sitä, kuuluuko opiskelijan esittää myös säestyksetöntä laulua. Tässä kohdassa opettajat olivat hyvin yksimielisiä: 88,9% oli täysin samaa mieltä ja 11,1% jokseenkin samaa mieltä. Opiskelijoilta (kohta 5i) asiaa tiedusteltiin seuraavasti: "Minusta on helppo laulaa ilman säestystä". Myös opiskelijat olivat hyvin yksimielisiä tässä asiassa: 84% oli täysin samaa mieltä ja 8% jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Vain yksi vastaajista oli jokseenkin eri mieltä ja toinen täysin eri mieltä.

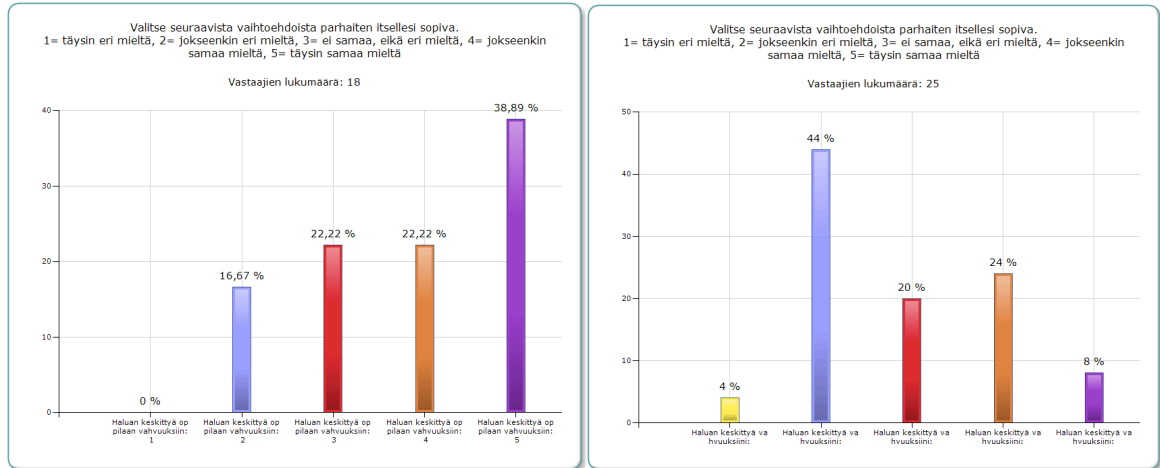
Seuraavassa kohdassa 8k selvitettiin opettajien halua keskittyä oppilaan vahvuuksiin. Tässä kohdassa vastaukset jakautuivat seuraavasti: 38,9% oli täysin samaa mieltä, 22,2% jokseenkin samaa mieltä, 22,2% ei samaa eikä eri mieltä ja 16,7% jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoista suurin osa sen sijaan ei halua keskittyä vahvuuksiinsa (kohta 5j). Vain kaksi vastaajista oli täysin samaa mieltä ja 24%

jokseenkin samaa mieltä. 20% ei ollut samaa eikä eri mieltä, 44% jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Kuva 4: Oppilaan vahvuuksiin keskittyminen

Opettajat

Opiskelijat

Vaikuttavatko opettajien omat opiskelukokemukset opettamiseen? Tätä tiedusteltiin (kohta 8l) toteamalla "Opetan samalla tavalla kuin omat opettajani". Vain kaksi opettajaa oli täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. 33,3% ei ollut samaa eikä eri mieltä ja suurin osa (44,4%) jokseenkin eri mieltä.

Opiskelijoiden kyselyn kohdassa 5k kysyttiin vastaajien mielipidettä väitteeseen: "Haluaisin kuulostaa samalta kuin opettajani". Yksi vastaaja oli jokseenkin samaa mieltä, 12% ei samaa eikä eri mieltä, 32% jokseenkin eri mieltä ja puolet vastaajista (52%) täysin eri mieltä.

Entä onko opettaminen ja opiskelu mielekästä tai kivaa? Kohta 8m kuului "Pidän opettamisesta". Melkein kaikki opettajat pitivät opettamisesta (72,2,% täysin samaa mieltä ja 22,2% jokseenkin samaa mieltä). Yksi opettaja oli jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoista kaikki pitävät kansanlaulun opiskelusta: 76% oli täysin samaa mieltä ja 24% jokseenkin samaa mieltä.

Kohdassa 8n tiedusteltiin opettajilta pitävätkö he itseään kokeneena ja ammattitaitoisena opettajana. Noin puolet vastaajista (55,6%) oli täysin tätä mieltä ja 22,2% jokseenkin tätä mieltä. Pieni osa (22,2%) valitsi kohdan "ei samaa eikä eri mieltä".

Opiskelijoita pyydettiin arvoimaan opettajiaan useammalla väittämällä. Kohta 5m kuului "Luotan opettajani ammattitaitoon". 68% vastaajista oli tässä asiassa täysin samaa mieltä, 20% jokseenkin samaa mieltä, kaksi ei samaa eikä eri mieltä ja yksi opiskelija jokseenkin eri mieltä.

Kohdassa 5n pohdittiin laulutuntien kannustavaa ilmapiiriä. Melkein kaikki opiskelijat kokivat tunnit kannustavaksi (76% täysin samaa mieltä, 16% jokseenkin samaa mieltä), kaksi opiskelijaa ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Tämän osion viimeinen kohta 5o totesi "Opettajani on hyvä pedagogi". Lähes kaikki opiskelijat olivat samaa mieltä tässä asiassa (48% täysin ja 44% jokseenkin). Kaksi vastaajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä.

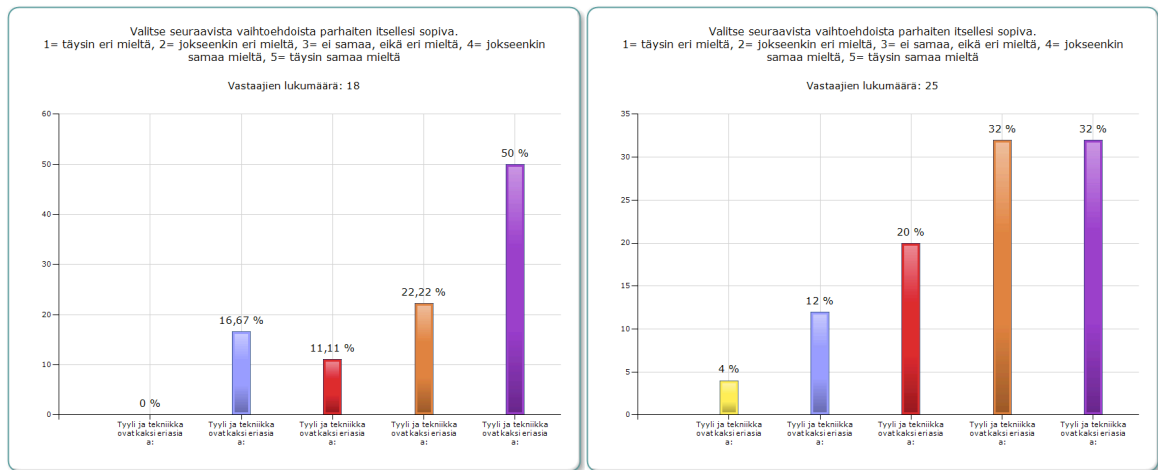
5.2 Erikoistekniikat, tulkinta ja tyyli

Kohdassa 6 (opiskelijoilla kohdassa 9) esitettiin kansanlaulun erikoistekniikoihin, tulkintaan ja tyyliin liittyviä mielipiteitä.

Kohdassa 9a/6a todettiin "Erilaisten kansanlaulutekniikoiden opiskelu on tärkeää". Tässä kohdassa kaikki opettajat olivat samaa mieltä (66,7% täysin samaa mieltä, 33,3% jokseenkin samaa mieltä). Myös opiskelijat olivat samoilla linjoilla, 83,3% oli täysin samaa mieltä ja 12,5% jokseenkin samaa mieltä. Vain yksi ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Puolet opettajista piti tyyliä ja tekniikkaa eri asioina (kohta 9b/6b). Myös muita mielipiteitä esiintyi: jokseenkin samaa mieltä oli 22,2%, ei samaa eikä eri 11,1% ja jokseenkin eri mieltä 16,7%. Opiskelijoiden kesken vastaukset jakautuivat hieman eri tavalla: 32% oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja saman verran jokseenkin samaa mieltä. Ei samaa eikä eri mieltä oli 20%, jokseenkin eri mieltä 12% ja yksi vastaaja täysin eri mieltä.

Kuva 5: Tyyli ja tekniikka

Seuraavaksi (kohta 9c/6c) tiedusteltiin ohjaako opettajat oppilasta löytämään oikean äänenmuodostuksen mielikuvien kautta. Noin puolet opettajista (55,6%) oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä, kaksi vastaajaa täysin samaa mieltä ja kolmasosa ei samaa eikä eri mieltä.

Opiskelijat vastasivat väittämään saman suuntaisesti: 36% oli täysin samaa mieltä, 44% jokseenkin samaa mieltä ja 20% ei samaa eikä eri mieltä.

Entä pitääkö tulkinnan olla tyylinmukainen (kohta 9d/6d)? Puolet opettajista oli tätä mieltä (11,1% täysin samaa mieltä ja 44,4% jokseenkin samaa mieltä). 22,2% oli kuitenkin valinnut vaihtoehdon "ei samaa eikä eri mieltä" ja yhtä moni oli jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoista noin kolmasosa oli jokseenkin samaa mieltä ja 24% täysin samaa mieltä tyylinmukaisuudesta. Saman verran (24%) ei ollut samaa eikä eri mieltä, 16% jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

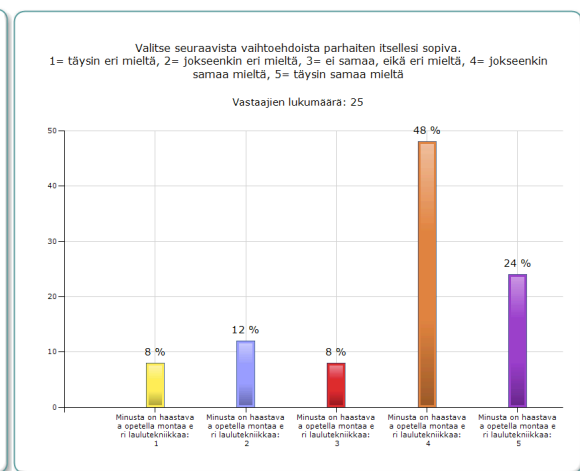
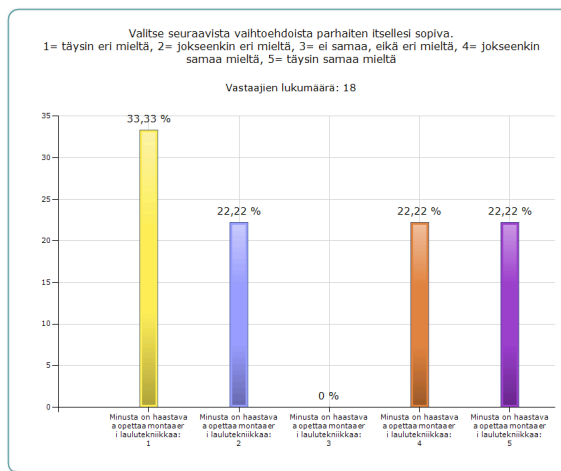
Valtaosa opettajista ja opiskelijoista oli sitä mieltä, että eri tyylejä voi sekoittaa keskenään (kohta 9e/6e). Opettajien keskuudessa 38,9% oli täysin samaa mieltä ja 27,8% jokseenkin samaa mieltä, opiskelijoilla vastaavasti 40 % opiskeiljoista oli täysin samaa mieltä, 44% jokseenkin samaa mieltä. Opettajista 22,2% oli valinnut keskivaihtoehdon, yksi oli jokseenkin eri mieltä ja toinen täysin eri mieltä. Opiskelijoista vain muutama oli valinnut näitä vaihtoehtoja: yksi ei samaa eikä eri mieltä, 8% jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Opettajien kyselyn kohdassa 9f sanottiin "Minusta on haastavaa opettaa montaa eri laulutekniikkaa". Tässä kohdassa vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti: 22,2% opettajista oli täysin samaa mieltä, 22,2% jokseenkin samaa mieltä, 22,2% jokseenkin eri mieltä ja 33,3% täysin eri mieltä. Suurin osa opiskelijoista koki monen eri laulutekniikan opiskelun haastavana (kohta 6f): 36% oli täysin samaa mieltä ja 32% jokseenkin samaa mieltä. Ei samaa eikä eri mieltä oli 12% vastaajista, 16% jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Tämä kysymys oli vahingossa esitetty opiskelijoille myös kohdassa 8h. Silloin vastaukset jakautuivat seuraavasti: 24% oli täysin samaa mieltä, 48% jokseenkin samaa mieltä, 8% ei samaa eikä eri mieltä, 12% jokseenkin eri mieltä ja 8% täysin eri mieltä.

Kuva 6: Tekniikoiden haastavuus

Opettajat

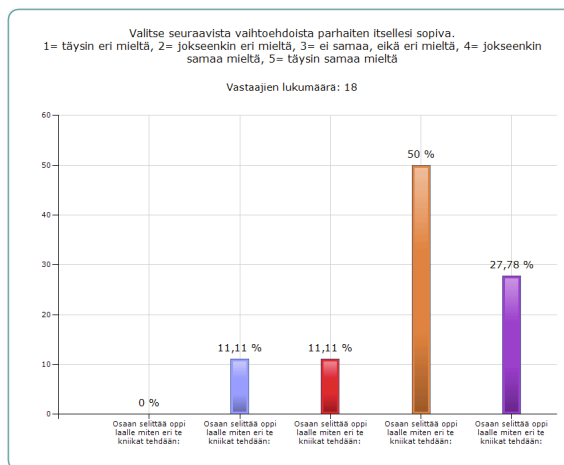
Opiskelijat

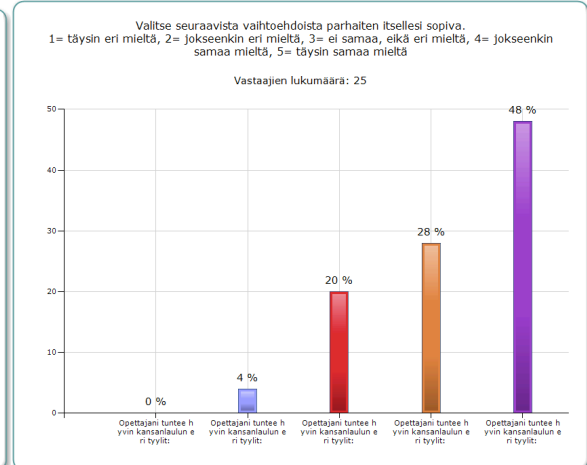
Opettajat kokivat osaavansa selittää oppilaalle miten eri tekniikat tehdään (kohta 9g): 27,8% oli täysin samaa mieltä ja puolet vastaajista jokseenkin samaa mieltä. Muutama oli kuitenkin valinnut jonkun toisen vaihtoehdon: 11,1% ei ollut samaa eikä eri mieltä ja 11,1% jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoiden kokemukset siitä, osaavatko opettajat selittää miten eri tekniikat tehdään, jakautuivat hieman toisin (kohta 8i): kaksi opiskelijaa oli täysin samaa mieltä ja yli puolet (56%) jokseenkin samaa mieltä. 24% vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä, kaksi jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Kuva 7: Opettaja tuntee eri tekniikat hyvin

Opettajat

Opiskelijat

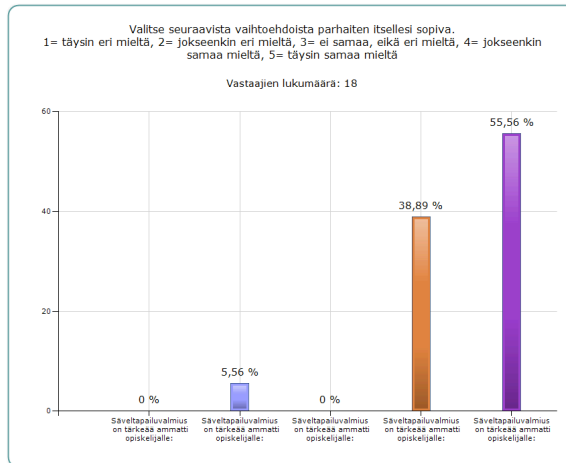
Kohdassa 9h todettiin "Osaan näyttää oppilaalle erilaiset tekniikat itse" Täysin tätä mieltä oli 38,9% opettajista ja jokseenkin samaa mieltä 33,3%. 22,2% ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoista valtaosan mielestä opettaja osaa näyttää erilaiset tekniikat itse (kohta 6h): 40% oli täysin samaa mieltä ja 36% jokseenkin samaa mieltä. 20% ei kuitenkaan ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi vastaaja täysin eri mieltä.

Opettajilta tiedusteltiin myös säveltapailuvalmiuden tärkeyttä ammattiopiskelijalle (kohta 9i). Puolet opettajista (55,6%) piti asiaa tärkeänä ja 38,9% oli jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli yksi vastaajista. Opiskelijoiden kohdassa 6i todettiin "Olen hyvä säveltapailussa". Opiskelijoista 28% oli täysin samaa mieltä,

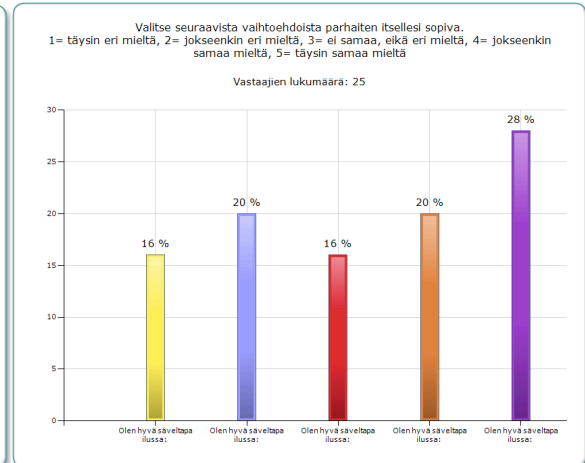
20% jokseenkin samaa mieltä, 16% ei samaa eikä eri mieltä, 20% jokseenkin eri mieltä, 16% täysin eri mieltä.

Kuva 8: Säveltapailun osaaminen

Opettajat

Opiskelijat

Seuraavaksi tiedusteltiin opettajien ja opiskelijoiden kokemuksia erilaisista näkemyksistä opettajien välillä.

Opettajien kyselyn kohdassa 9j sanottiin "Kansanlaulun opettajilla on erilaisia näkemyksiä laulun opettamisesta". Puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja kolmasosa jokseenkin samaa mieltä. 16,7% oli valinnut kohdan ei samaa eikä eri mieltä.

Opettajilta tiedusteltiin myös kohdassa 9k ovatko he tyytyväisiä siihen, että kansanlaulun opettajat ovat erikoistuneet eri tyyleihin/tekniikoihin. Suurin osa oli tyytyväinen tähän tilanteeseen (38,9% täysin samaa mieltä ja 33,3% jokseenkin samaa mieltä). 16,7% oli valinnut keskivaihtoehdon ja kaksi oli jokseenkin eri mieltä.

Lähes kaikki (92%) opiskelijat olivat opiskelleet kansanlaulua usemman kuin yhden opettajan johdolla (kohta 6j). Kohdassa 7 todettiin "Opettajani ovat antaneet keskenään ristiriitaisia ohjeita laulamiseen". Tässä kohdassa vastaukset jakautuivat

seuraavasti: 20% oli täysin samaa mieltä, 24% jokseenkin samaa mieltä, 8% ei samaa eikä eri mieltä, 40% jokseenkin eri mieltä ja 8% ja täysin eri mieltä.

5.3 Äänenkäyttö

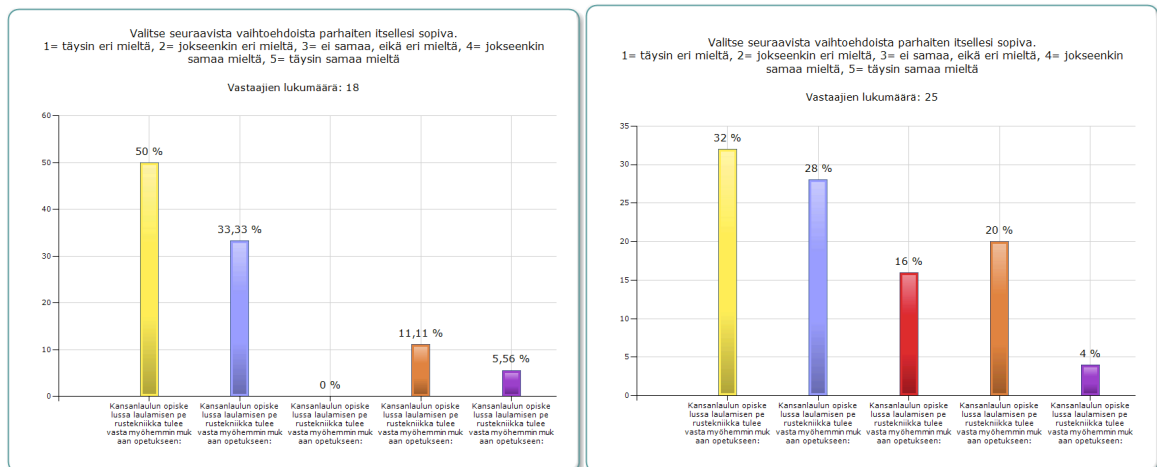
Kohdassa 10 (opiskelijoilla kohdassa 8) esitettiin äänenkäyttöön ja sen opiskeluun liittyviä väittämiä.

Ensimmäinen kohta (10a/8a) kuului "Kansanlaulun opiskelussa laulamisen perustekniikka tulee vasta myöhemmin mukaan opetukseen". Opettajista vain yksi oli täysin samaa mieltä tämän väittämän kanssa ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Kolmasosa vastaajista oli jokseenkin eri mieltä ja puolet täysin eri mieltä. Myös opiskelijoista vain yksi oli täysin samaa mieltä mutta 20% jokseenkin samaa mieltä. 16% ei ollut samaa eikä eri mieltä, 28% jokseenkin eri mieltä ja 32% täysin eri mieltä.

Kuva 9: Laulamisen perustekniikan opiskelu

Opettajat

Opiskelijat

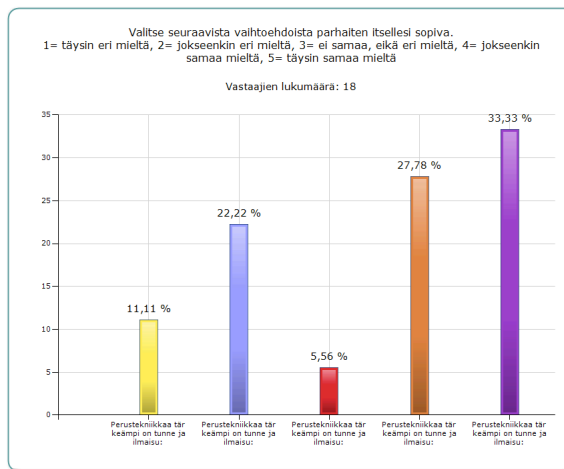

Onko laulamisen perustekniikan opiskelu tärkeää? Tätä tiedusteltiin kohdassa 10b/8b. Opettajat olivat kaikki tätä mieltä (83,3% täysin ja 16,7% jokseenkin). Samaa mieltä olivat opiskelijat: 76% oli täysin samaa mieltä ja 24% jokseenkin samaa mieltä.

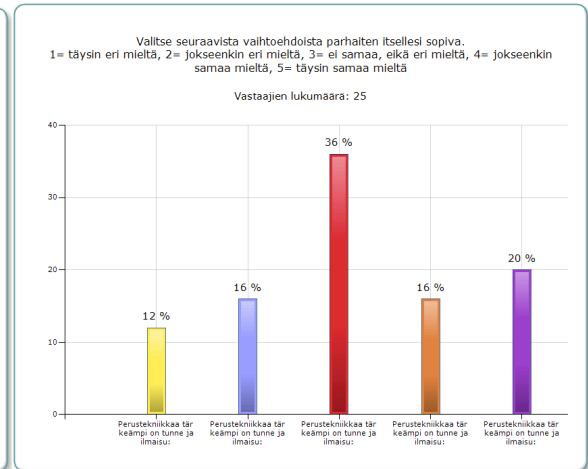
Entä tekniikan ja ilmaisuuden suhde? Kohta 10c/8c ehdotti: "Perustekniikkaa tärkeämpi on tunne ja ilmaisuus". Kolmasosa opettajista oli täysin tätä mieltä ja 27,8% jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastaaja ei ollut samaa eikä eri mieltä, 22,2% jokseenkin eri mieltä ja kaksi vastaajaa täysin eri mieltä. Opiskelijoiden vastaukset jakaantuivat eri tavalla: 20% oli täysin samaa mieltä, 16% jokseenkin samaa mieltä, 36% ei samaa eikä eri mieltä, 16% jokseenkin eri mieltä ja 12% täysin eri mieltä.

Kuva 10: Perustekniikkaa tärkeämpi on tunne ja ilmaisuus

Opettajat

Opiskelijat

Suurin osa opettajista ja opiskelijoista oli sitä mieltä, että hyvä laulutekniikka ja ilmaisuus kulkevat käsi kädessä (kohta 10d/8d). Opettajista täysin tätä mieltä oli puolet ja jokseenkin samaa mieltä 38,9%. Ei samaa eikä eri mieltä oli kaksi vastaajaa. Opiskelijoista 44% oli täysin samaa mieltä, 36% jokseenkin samaa mieltä, 12% ei samaa eikä eri mieltä ja 8% jokseenkin eri mieltä.

Opettajista suurin osa oli kiinnostunut äänifysiologiasta (kohta 10e/8e). Täysin samaa mieltä oli 61,1% ja jokseenkin samaa mieltä 27,8% vastaajista. Kaksi vastajaa

oli jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoista taas 44% oli täysin samaa mieltä, 32% jokseenkin samaa mieltä ja 16% ei samaa eikä eri mieltä. Yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä ja toinen täysin eri mieltä.

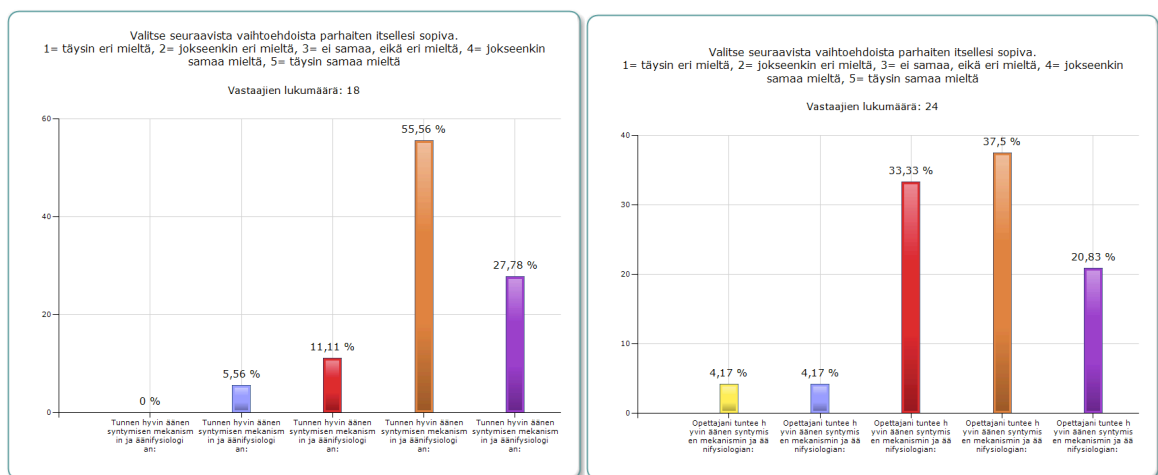
Kohdassa 10f/8f sanottiin "Pidän äänifysiologian tuntemista tärkeänä opettajalle". Opettajista 66,7% oli täysin samaa mieltä, 16,7% oli jokseenkin samaa mieltä ja yhtä moni ei samaa eikä eri mieltä. Opiskelijoista yli puolet (56%) oli täysin samaa mieltä, 40% jokseenkin samaa mieltä, ja vain yksi ei samaa eikä eri mieltä.

Opettajien kyselyn kohta 10g kuului "Tunnen hyvin äänen syntymisen mekanismin ja äänifysiologian". Suurin osa opettajista (55,6%) oli jokseenkin samaa mieltä tämän väittämän kanssa. Täysin samaa mieltä oli 27,8%, kaksi ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi vastaaja jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoiden kyselyn kohdassa 8g todettiin "Opettajani tuntee hyvin äänen syntymisen mekanismin ja äänifysiologian". Opiskelijoista 20,8% oli täysin samaa mieltä ja 37,5% jokseenkin samaa mieltä. Kolmasosa ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä ja toinen täysin eri mieltä.

Kuva 11: Äänifysiologian tunteminen hyvin

Opettajat

Opiskelijat

Opettajille esitettiin vielä muutamia väittämiä äänenkäytöstä:

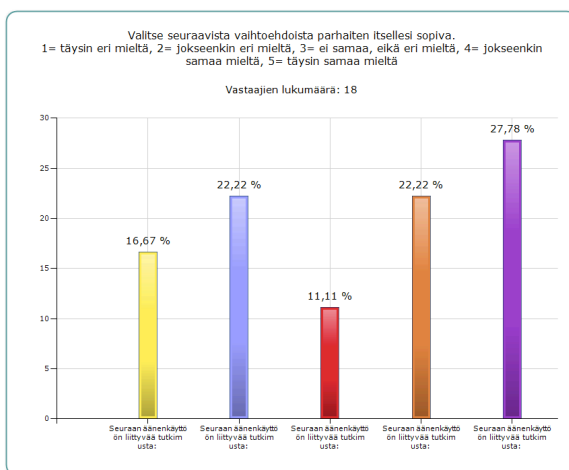
38,9% opettajista hyödynsi äänenkäyttöön liittyvää tutkimustietoa opetustyössään (kohta 10h). 22,2% oli myös jokseenkin samaa mieltä tämän väitteen kanssa. 11,1% ei ollut samaa eikä eri mieltä, 22,2% jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Suurin osa opettajista oli kehittänyt erilaisia harjoituksia erikoistekniikoiden opettamiseen (kohta 10i). Kolmasosa vastaajista oli täysin sama mieltä ja 44,4% jokseenkin samaa mieltä. Yksi ei ollut samaa eikä eri mieltä ja 16,7% jokseenkin eri mieltä.

Kohta 10j totesi "On hyvä, että oppilaalla on erikseen äänenkäytön opettaja" Tässä kohdassa kolmasosa opettajista oli täysin samaa mieltä, 16,7% jokseenkin samaa mieltä ja 44,4% ei samaa eikä eri mieltä. Yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä.

Noin puolet opettajista (27,8% täysin samaa mieltä, 22,2% jokseenkin samaa mieltä) ilmoitti seuraavansa äänenkäyttöön liittyvää tutkimusta (kohta10k). 11,1% ei ollut samaa eikä eri mieltä, 22,2% jokseenkin eri mieltä ja 16,7% täysin eri mieltä.

Kuva 12: Äänenkäyttöön liittyvän tutkimuksen seuraaminen
Opettajat

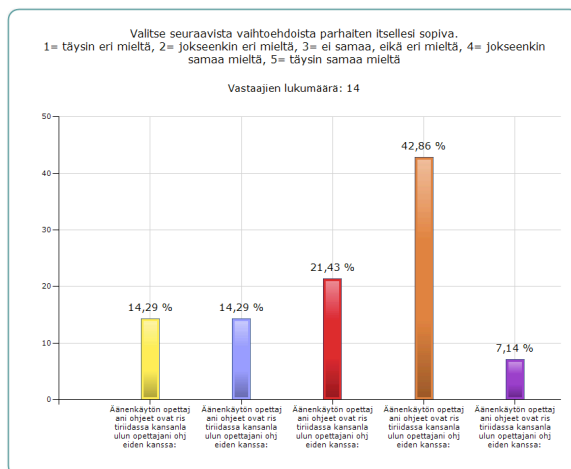
Opiskelijoita pyydettiin vastaamaan kohtaan 9, jos heillä on erikseen äänenkäytön opettaja. Tähän kohtaan vastasi 14 opiskelijaa.

Kohta 9a ehdotti: "Olen kokenut äänenkäytön opiskelun irralliseksi muusta laulun opiskelusta". Opiskelijoista suurin osa oli täysin eri mieltä tämän väittämän kanssa (57,1%). Muut vastaukset jakautuivat seuraavasti: 7,1% oli täysin samaa mieltä, 14,3% jokseenkin samaa mieltä, 7,1% ei samaa eikä eri mieltä ja 14,3% jokseenkin eri mieltä.

Onko äänenkäytön opettaja perehtynyt kansanlauluun, tiedusteltiin kohdassa 9b. Puolet vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä. Muut vastaukset jakautuivat kaikkien muiden vaihtoehtojen kesken: täysin samaa mieltä oli 21,4%, jokseenkin samaa mieltä 14,3%, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä kumpikin 7,1%.

Noin puolet opiskelijoista koki, että äänenkäytön opettajan ohjeet ovat ristiriidassa kansanlaulun opettajan ohjeiden kanssa (kohta 9c). 7,1% opiskelijoista oli täysin samaa mieltä ja 42,9% jokseenkin samaa mieltä. 21,4% ei ollut samaa eikä eri mieltä, 14,3% jokseenkin eri mieltä ja yhtä moni täysin eri mieltä.

Kuva 13: Äänenkäytön opettajan ohjeet ristiriidassa muuhun Opiskelijat

Kohta 9d kuului "Luotan äänenkäytön opettajani ammattitaitoon". 57,1% oli täysin samaa mieltä, 21,4% jokseenkin samaa mieltä ja 21,4% ei samaa eikä eri mieltä.

5.4 Ongelmat

Kohdassa 11 (opiskelijoilla kohdassa 10) kartoitettiin mahdollisia ongelmia, joita opiskelijan tai opettajan uran aikana on ilmennyt.

Kohdassa 11a opettajille todettiin: "Olen kohdannut urani aikana ongelmia oman ääneni kanssa". Suurin osa oli kohdannut ongelmia (36,8% täysin samaa mieltä ja 21,1% jokseenkin samaa mieltä). 10,5% ei ollut samaa eikä eri mieltä, 15,8% jokseenkin eri mieltä ja yhtä moni täysin eri mieltä. Opiskelijoille ehdotettiin vastaavasti (kohta 10a) "Olen kohdannut opiskeluni aikana ongelmia oman ääneni kanssa". 40% oli täysin samaa mieltä ja 32% jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastaaja ei ollut samaa eikä eri mieltä, 16% jokseenkin eri mieltä ja kaksi vastaajaa täysin eri mieltä.

Opettajien kyselyssä sanottiin "Olen kohdannut ongelmia opettamistilanteissa" (kohta 11b). Opettajista 42,1% oli täysin samaa mieltä ja 36,8% jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastaaja ei ollut samaa eikä eri mieltä ja toinen jokseenkin eri mieltä. 10,5% oli täysin eri mieltä.

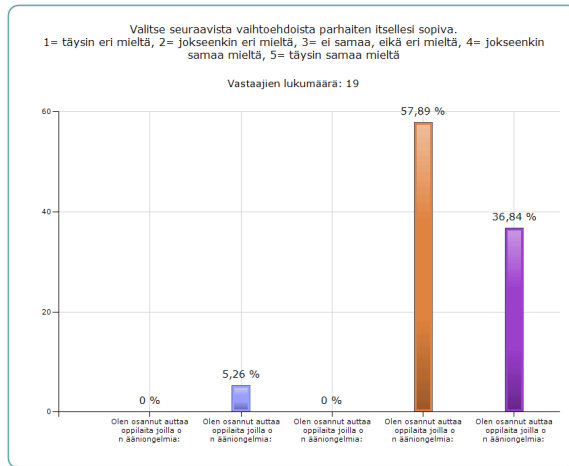
Kaikki opettajat olivat kohdanneet oppilaita joilla oli ongelmia äänensä kanssa (kohta 11c): 77,8% oli täysin samaa mieltä ja 22,2% jokseenkin samaa mieltä.

Ovatko opettajat osanneet auttaa oppilaita joilla on ääniongelmiä (kohta 11d)? Suurin osa oli mielestään osannut auttaa (36,8% täysin samaa mieltä ja 57,9% jokseenkin samaa mieltä). Ainoastaan yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä. Entä opiskelijat, miten he asian kokivat? Opiskelijakyselyn kohta 10b kuului "Olen saanut apua ääniongelmiini opettajaltani". Neljäsosa vastaajista oli täysin samaa

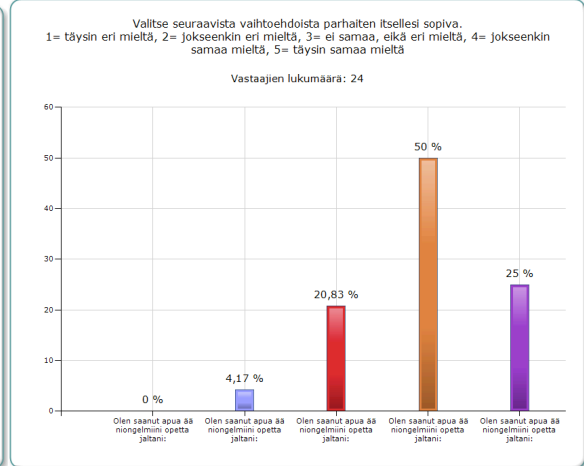
mieltä ja puolet jokseenkin samaa mieltä. 20,8% ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi opiskelija jokseenkin eri mieltä.

Kuva 14: Ääniongelmissa auttaminen

Opettajat

Opiskelijat

Opiskelijoilta kyseltiin hieman lisää ongelmista: Kohdassa 10 ehdotettiin "En löytänyt yhteistä säveltä opettajani kanssa". Melkein puolet (48%) opiskelijoista oli tässä kohdassa täysin eri mieltä ja 24% jokseenkin eri mieltä. Kaksi vastaajaa oli kuitenkin täysin samaa mieltä. 12% jokseenkin samaa mieltä ja kaksi ei samaa eikä eri mieltä.

Kohta 10d totesi "Opettajani ei ota huomioon ääneni ominaisuuksia". Suurin osa (68%) opiskelijoista oli tässä kohdassa täysin eri mieltä ja kaksi jokseenkin eri mieltä. Yksi vastaaja oli kuitenkin täysin samaa mieltä, 12% jokseenkin samaa mieltä ja kaksi ei samaa eikä eri mieltä.

Myös kohdassa 10e "Opettajani yrittää saada minut kuulostamaan samalta kuin hän itse" oltiin paljolti täysin eri mieltä (76%) ja jokseenkin eri mieltä (16%). Yksi vastaaja oli kuitenkin täysin samaa mieltä ja toinen ei samaa eikä eri mieltä.

Kohdassa 10f todettiin: "Olen vaihtanut opettajaa koska edellisen kanssa ei ole sujunut". 20% opiskelijoista oli täysin samaa mieltä ja 16% jokseenkin samaa

mieltä. Yksi vastaaja ei ollut samaa eikä eri mieltä ja toinen jokseenkin eri mieltä. Yli puolet (56%) opiskelijoista oli täysin eri mieltä.

5.4.1 Opiskelijoiden kokemuksia

Kohdassa 11 viitattiin edelliseen kohtaan ja pyydettiin tarkennusta opettajan vaihdon syihin, jos opiskelija oli ollut samaa mieltä. Opiskelijoiden vastauksissa tuli esille monia erilaisia asioita. Monesti ongelmien koettiin liittyvän henkilökemiaan, ilmapiiriin tunneilla tai oppilaan kohtaamiseen:

-Olimme kovin erinopeuksisia ihmisiä. Tämä hankaloitti asioissa etenemistä, koska etenimme eri tempoilla/tavalla asiasta toiseen. Myös kommunikointi oli välillä vaikeaa, koska en saanut yhteyttä opettajaan.

-Pääsyy varmaankin oli, ettei kemia toiminut, eli emme ymmärtäneet toisiamme mikä sitten johti erinäisiin muihin asioihin. Ensimmäinen ei selkeästi ymmärtänyt yhtään mihin minä pyrin ja mikä minua kiinnosti ja vaikutti olevan muutenkin vähän unessa.

-Yksi opettajistani ei motivoinut minua yhtään. Meillä ei kerta kaikkiaan synkannut yhtään ja olin turhautunut usein tunneilla.

-Oltiin pedagogisesti aivan eri linjoilla.

-Joskus myös henkilökemiat tai tavat kommunikoida eivät toimi - silloin ei ehkä kannata kärvistellä opettaja-oppilas-ihmissuhteessa.

-Olin sellaisessa tilanteessa, että olisin kaivannut opettajalta mitä tahansa materiaalia ja hän ei tuonut kuitenkaan mitään ellen varta vasten pyytänyt jotain tiettyä. Itselläni oli sellainen fiilis, että olisin halunnut oppia kaikkea mitä juuri hänellä olisi ollut tarjottavana. Tuntui monesti siltä, että hän ei pidä työstään.

-Toinen, jonka kanssa ei toiminut, ei koskaan kannustanut ja oli hyvin ankara ja vähän pelottava, itkin monesti tunnin jälkeen.

-Hän oli myös kiireisen tuntuinen, mikä johti siihen etten uskaltanut esittää kysymyksiä kun tuntui ettei niille ollut aikaa.

-...ja tunsin olevani huono oppilas, koska en klassispohjaisena

musiikinopiskelijana kerta kaikkiaan hahmottanut miten kansanlaulua opiskellaan itsenäisesti.

-...mutta olin monesti turhautunut tunnilla kun tuntui että hän ei ollut läsnä.

-Vuorovaikutus, luottamuksen löytyminen, turvallisen ilmapiirin luominen.

Lisäksi laulutekniikan opettamisessa tai opiskelussa koettiin ongelmia:

-Hänen neuvoistaan ei myöskään tekniikan suhteen juurikaan ollut apua.

-Olin myös turhautunut siitä, että tekniikkaa koskevat neuvot menivät ihan ristiin sen kanssa, mikä minusta tuntui hyvältä ja eteenpäin vievältä.

-...tai opettaminen on sitä, että hän näyttää vain kuten itse tekee, muttei osaa selittää sitä sen paremmin, jos opettajalla ei ole työkaluja opettaa asiaa useilla erilaisilla, oppilaan omaa oppimista ja oivaltamista tukevilla tavoilla.

Ongelmista huolimatta vastaajat löysivät opettajistaan myös hyviä puolia:

-Hyvää hänessä oli, että hän esitteli minulle eri tyylejä ja arkistonauhoja.

-Tällä alalla on paljon hyviä, erilaisia opettajia. pitää löytää vain joku, jonka kanssa toimii ja kokee oppimisen iloa. Useimmat opettajistani ovat todella hyviä ja oppilaan puolella.

5.6 Opettajuus ja muusikkous

Kohdassa 12 selvitettiin opettajien ja opiskelijoiden painotusta opettajuuden ja taiteilijuuden välillä.

Kohdassa 12a opettajille todettiin "Koen olevani ensisijaisesti opettaja". Opettajista 17,6% oli täysin samaa mieltä ja yksi jokseenkin samaa mieltä. 35,3% vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä, 17,6% jokseenkin eri mieltä, 23,5% täysin eri mieltä.

Opiskelijoilta asiaa tiedusteltiin tulevaisuuden kannalta: "Haluan olla ensisijaisesti

kansanlaulun opettajana tulevaisuudessa". Opiskelijoista 13% oli jokseenkin samaa mieltä ja 30,4% ei samaa eikä eri mieltä. 21,7% jokseenkin oli eri mieltä ja 34,8% täysin eri mieltä.

Opettajista 23,5% koki olevansa ensisijaisesti täysin taiteilija (kohta 12b), myös 17,6% oli jokseenkin samaa mieltä. Reilu kolmannes (35,3%) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja 23,5% täysin eri mieltä. Opiskelijoilta asiaa tiedusteltiin taas tulevaisuuden kannalta: "Haluan olla ensisijaisesti esiintyvä taiteilija tulevaisuudessa". Vain kaksi vastaajaa oli täysin samaa mieltä, 39,1% oli jokseenkin samaa mieltä ja yhtä moni ei samaa eikä eri mieltä. Kaksi vastaajaa oli jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Kohta 12c opettajien kyselyssä totesi: "Olen tasavertaisesti opettaja ja taiteilija" Lähes puolet (47,4%) opettajista oli täysin samaa mieltä ja 26,3% jokseenkin samaa mieltä. 21,15 ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi opettaja jokseenkin eri mieltä. Opiskelijoiden kyselyssä taas todettiin: "Haluan olla sekä opettaja että taiteilija". Vastaajista suurin osa (64%) oli täysin samaa mieltä ja 12% jokseenkin samaa mieltä. 20% opiskelijoista ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä.

Opiskelijoille ehdotettiin vielä kohdassa 12d "Haluan säveltää/sanoittaa omia lauluja". Kaikki opiskelijat olivat asiasta samaa mieltä (64% täysin ja 36% jokseenkin).

5.6 Avoimet kysymykset

5.6.1 Kansanlaulajan ammattitaito

Kyselyn lopussa oli avoimia kysymyksiä joihin saattoi kirjoittaa laajasti näkemyksiään. Kohdassa 15 opettajilta kysyttiin: "Mitä kansanlaulajan kuuluisi osata valmistuttuaan, minkälaisia kollegoja haluat kasvattaa?" Tähän kohtaan

vastanneista opettajista valtaosa 82,3% mainitsi kotimaisten tyylien laajan tuntemisen:

-Suomalaisen kansanlaulun eri lajit, uudempi ja vanhempi perinne sekä niiden luominen itse perinteen pohjalta.

-Tällä opetuksen tasolla raapaistaan pintaa monista tyyleistä. Tärkeää on mielestäni, että opiskelija hahmottaa eri tyylejä ja ymmärtää niiden eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä sekä teknisesti että tyyllillisesti. Laaja yhteinen ohjelmisto, joka sisältää lauluja kaikista kotimaisista tyyllilajeista on ihan perussivistystä.

-Kansanlaulajan pitäisi tuntea kansanlaulun eri tyylit ja tyylipiirteet. Löytään oma tyyli ja myös oman kiinnostuksen ala. On hyvä, että erikoistutaan johonkin tyyliin, mutta kaikkien tyylien perustietämys olisi oltava kaikilla kansanlaulajilla. Tämä koskee myös ohjelmistoa.

Suuri osa (64,7%) mainitsi erilaisin ilmauksin hyvän äänenkäytön:

-Vapaa äänenkäytössään.

-Opiskelijan tulisi ymmärtää hyvän perustekniikan perusteet ja saada työkaluja sen kehittämiseen.

-Lisäksi hyvä äänenhallinta ja -hahmottaminen, sekä kyky käyttää sujuvasti erilaisia äänenmuodostustekniikoita.

-Hyvä tekniikka ja kyky osata huoltaa omaa ääntä on erittäin tärkeää kaikille äänityöntekijöille.

-Kansanlaulajan olisi myös hyvä hallita ääntään, siis että on hyvä peruslaulutekniikka ja osaa hoitaa ja kehittää ääntään tarvittaessa.

Yli puolet (52,9%) piti erilaisten tekniikoiden hallintaa tärkeänä:

-Kansanlaulajan tulisi olla syvästi perehtynyt erilaisiin laulutyyliihin ja löytää oma persoonallinen ääni-ilmaisunsa.

-...sekä kyky käyttää sujuvasti erilaisia äänenmuodostustekniikoita ja varioida niitä.

-Äänenkäyttö on erittäin tärkeää, koska laulussa käytetään paljon eri tekniikoita.

-Laaja osaaminen eri tyyleistä.

Oman ääni, perinteen pohjalta uuden luominen, rajojen rikkominen tai muu uuden, oman luominen sai myös kannatusta (35,3%):

-Toiveena olisi, että kansanlaulaja loisi oman persoonansa kautta myös uutta musiikkia soveltamalla vanhoja perinnetyylejä. Valmistunut kansanlaulaja ei ole arkistonauhojen äänten kopio.

-Kansanlaulussa oman tyylin ja äänen löytäminen on tärkeä asia.

-Nämä asiat siitä syystä, että teki sitten perinteistä tai omaa musiikkia, osaisi sitoa tekemänsä omaan kulttuuriseen perimäänsä ja sitä kautta löytäisi musiikilleen paikkansa.

Kolme opettajaa ehdotti lähialueisiin tai maailmanmusiikin tyyleihin tutustumista:

-Tämän lisäksi voi opetella suomalais-ugrialaisten äänenmuodostustekniikoiden lisäksi joitakin maailmanmusiikin äänenmuodostuksia, mutta se ei ole välttämätöntä.

Improvisaatio mainittiin muutamassa vastauksessa:

-Osaa improvisoida tyylinmukaisesti (esim.kalevala-reki-polska-valssilaulut).

-Hyvä muusikkous, eli joustava improvisoija.

Opettajat pitivät tärkeinä myös muita ominaisuuksia, kuten luotettavuutta, hyvää itsetuntoa, yhteistyökykyä, avoimuutta, luovuutta ja pohtivat myös opettajalta vaadittavia ominaisuuksia:

-Kyökkipsykologian ja musiikkiterapian alkeet.

-Haluaisin kasvattaa luovia ja innovatiivisia kansanlaulujia, niin musiikissaan kuin opetustyössään niin, että tietoja ja taitoja voi syventää halutessaan tiettyyn kansanlaulun alueeseen.

-Jos kansanlauluja haluaan opettaa muita, on tärkeää, että hänellä itsellä on hyvä tekniikka, jotta vältetään huonojen erimerkkien antaminen oppilaille. Oppilaaseen voi tarttua pelkästään kuuntelemalla opettajan laulua, huonoja tapoja omaan

lauluun ja lisäksi opettajan huono tekniikka vaikeuttaa opettajan omaa työskentelyä. Myös erittäin tärkeä kansanlaulun opettajalla on kyky kuunnella oppilasta ja löytää oppilaan omat vahvuudet ja auttaa oppilasta löytämään oma tyyli sen sijaan, että opettaja yrittäisi muokata oppilaasta itsensä kuvaa.

-Haluan kasvattaa kollegoja, jotka opettavat hyvää äänenkäyttöä ja oppilaita, jotka löytävät oman tiensä taiteentekijoinä.

-Riippuu laulajasta. Haluaisin, että laulaja olisi tyytyväinen itseensä ja ääneensä, tykkäisi laulaa. Että hänellä olisi instrumentti, jolla hän voi ilmaista itseään niin, että se tyydyttää häntä itseään. Jos he ryhtyvät opettamaan, haluaisin kasvattaa heidän ymmärrystään siihen, että kaikki ovat erilaisia ja että oppilasta täytyy kunnioittaa ja antaa hänelle tilaa. Opettaja on ennen kaikkea auttamassa oppilaitaan.

-Ilmaisullisesti olisi hyvä myös olla laaja-alainen, että voi rentoutuneesti esittää ja opettaa laulut ja asiansa. Jos ihminen on hyvin rajoittunut laulajana tai opettajana, niin se saattaa ahdistaa esiintymistilanteessa tai jopa ahdistaa oppilasta.

-Kansanlaulajan tulisi tietenkin osata vaikka mitä muuta, että mahdollisimman hyvin elättäisi itseään musiikin saralla ja olisi onnellinen elämässään. Toivon, että kaikki ammattiopiskelijat saavat opinnoistaan hyvät eväät muusikkouteen: ammatilliseen itsetuntemukseen ja sen kehittämiseen. Sitä kautta syntyy hyvän ammatillisen itsetunnon omaavia ammattilaisia. Ja kun on hyvä itsetunto, voi esiintyä ja opettaa vapaammin. Musiikillisesta ja taiteellisesta ilmaisusta tulee enemmän omannäköistä ja rohkeaa. Rohkeutta ja ajatuksen vapautta tarvitaan tässä maailmassa.

-Kyky saada ihmisistä aina uutta esille ja tuoda valoon hänen osaamisensa, rohkaista kaikkia monipuoliseen äänenkäyttöön, viedä epämukavuusalueelle ja takaisin.

5.6.2 Opiskelijoiden osaamistavoitteet

Opiskelijoilta puolestaan kysyttiin kohdassa 15. "Mitä haluat laulajana osata valmistuttuasi?" Kohtaan vastasivat kaikki paitsi yksi opiskelija. Vastauksissa lueteltiin erilaisia osaamisalueita hyvinkin konkreettisesti, mutta kysymystä

lähestyttiin myös kokonaisuuden ja omakuvan kannalta. Hyvin moni opiskelija (87,5%) kertoi vastauksessaan, että haluaa käyttää ääntään terveesti, vapaasti, oikein, hyvin, luonnollisesti tai hallita hyvän perustekniikan:

-Käyttää terveesti ääntäni.

-Laulaa luonnollisesti ja ketterästi.

-Hyvän äänenkäyttökäytännön, joka antaa tukipilarin uusien asioiden opiskeluun.

-Vankka perustekniikka, joka soveltuu sekä kansanlauluihin että moneen muuhun.

-Ongelmaton perusäänenkäyttö, ja taito välittää se oppilailleen sekä pärjätä ammatin vaatimuksissa vaikka instrumentti ei aina täydellisesti toimita.

-Lisäksi haluan tekniikan olevan niin hyvin kunnossa, että ääni jaksaa rasitusta ja toimii helposti ja rennosti.

-Haluan osata käyttää ääntäni ja kroppaani luontevasti ja "oikein".

-Tervettä äänenkäyttöä sekä valmiuksia oman äänen huoltoon.

Kansanlaulun monipuolisuus ja sen hallitseminen tuotiin esiin myös yli puolessa (54%) vastauksista. Opiskelijat halusivat hallita mahdollisimman monipuolisesti eri tyylejä ja oppia laajan ohjelmiston.

-Haluan hallita mahdollisimman monipuolisesti eri tyylejä ja improvisaatiota.

-Suomalaisen kansanlaulun eri tyylit. Runsaasti ohjelmistoa.

-Että pystyn hallitsemaan kaikki eri kansanlaulun tyylilajit.

-Haluan osata erilaisia tyylejä niin hyvin, että osaisin löytää useita reittejä selittää, miten se tapahtuu.

Lisäksi esille tuotiin monia vähemmän konkreettisia taitoja ja ominaisuuksia:

-Haluan olla ystävä ääneni kanssa, sellainen ystävä, jonka kanssa voi tehdä seikkailuretkiä. Sellainen ystävä, johon luottaa, mutta joka voi iloisesti yllättää.

-Olen valmistumassa ja olen saanut sen mitä odotin. Se on tieto omasta osaamisesta ja ymmärrys siitä, minkälaista musiikkia oikeasti haluan tehdä, mikä on mun tyyli ja miten haluan jatkaa eteenpäin.

-Tuntea, että laulaminen on sujuvaa ja varmaa ja uskallan esiintyä laulaen.

-Haluan olla luonteva ja hyvä esiintyjä.

-Haluan osata perinteen niin, että voin sitä laulaessani kokea, että tämä on "minua". Haluan myös uskaltaa hylätä perinteen, jos se tuntuu oikealta siinä hetkessä. Haluan laulaa itseni kautta, perinteeni tuntien, nykyhetkessä. Haluan uskaltaa kurottua kohti uutta, tehdä löytöretkiä uuteen ja vanhaan.

-Itselleni tällä hetkellä tärkeintä on vapaa ja luonnollinen äänenmuodostus sekä se, että lauluun löytyy "ydin", sielu tai jokin, joka koskettaa sekä itseäni laulajana että kuulijaa.

Improvisaatio mainittiin muutamissa vastauksissa:

-Osata ja uskaltaa tuottaa erilaisia ääniä ja äänimaisemia ja laulaa omasta päästä.

-Imrovisoida luontevasti.

-Minulla on joitakin oppilaita, joiden kanssa harjoitteleimme improvisaatiota, emmekä lainkaan varsinaisia lauluja. Sitten on oppilaita, joiden kanssa käytän improvisaatiota jonkin verran, jotta löytyisi kosketus omaan "musiikkimaailmaan" ja kenties rohkeutta ilmaista itseään. On myös oppilaita, joiden kanssa en käytä improvisaatiota lainkaan.

Opiskelijat toivoivat myös valmiuksia toimia opettajana:

-Pystyä opettajana ohjaamaan opiskelijoita terveeseen äänenkäyttöön tyylien sisällä.

Haluan myös itse hallita näitä tyyliä laajasti tai ainakin pystyä auttamaan opiskelijaa hänen jotain tyyliä halutessa oppia.

-Toivoisin itselleni lisää pedagogisia taitoja.

-Laulupedagogiikkaa.

Opiskelijoiden odotukset ja haaveet ulottuivat todella laajalle, kuten huomaa tästä vastauksesta:

Haluaisin tulla hyväksi "kansanlaulajaksi" jolla viisovarastoa on tilanteeseen kun tilanteeseen ja joka ei pelkää esiintyä väkijoukolle yksin. Mutta koska tätä ei ole

todennäköistä saavuttaa valmistumiseen mennessä, tyydyn ehkä etsimään tarkemmin vahvuuksiani, joita ovat esiintyminen, taide-cross-over sekä yhtyelaulu... Toivoisin itselleni lisää pedagogisia taitoja, sekä omia sovituksia (ja ehkä sävellyksiäkin), joita voisin opettaa eteenpäin, sillä pidän myös opettamisesta, se on haastavaa. Laulajana haluaisin osata toimia sekä solistina, ryhmässä muiden laulajien kanssa että taustabändissä. Haluaisin myös omata laajoja muusikontaitoja mitä tulee sovittamiseen, säveltämiseen, improvisointiin...sekä hallita myös muutaman sivusoittimen, joilla voisin myöskin esiintyä halutessani, esim. itseäni tai muita säestäen. Hyvän perustekniikan ja mahdollisuuden käyttää ääntäni mahdollisemman monipuolisesti.

5.6.3 Keskeisimmät alueet

Kohdassa 16 kysyttiin opettajilta ja opiskelijoilta mikä on tärkeintä. Kysymykseen sisältyi valmiita ehdotuksia: "Mikä on tärkeintä kansanlaulun opetuksessa/ opiskelussa, missä suhteessa eri osa-alueet? (äänenkäyttö, tekniikka, tulkinta, tyyli, perinteentuntemus, improvisaatio, oma ääni, muu mikä?)". Opettajista 26,3% sijoitti kärkeen perinteentuntemuksen, 31,6% oman äänen/ ohjelmiston ja 15,8% perustekniikan tai -äänenkäytön. 26,3% oli sitä mieltä, että kaikki osa-alueet ovat tärkeitä tai että asia riippuu oppilaasta:

-Oma ääni sisältää tekniikan, tulkinnan, tyylin ja improvisaation. Sen avulla opetellaan perinnettä.

-Musiikin teoria on erittäin tärkeää! On osattava soinnut, säestettävä itseään, rytmiset asiat, skaalat, ym. Laulajan täytyy kuulla missä on laulaessaan esim. asteikkoja.

-Eri oppilailla on erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Nämä yksilölliset tarpeet huomioon ottamalla voidaan luoda yhtäläisiä valmiuksia kaikille oppilaille. Toinen on jo hyvä improaja, mutta perustekniikassa on puutteita - hiotaan perustekniikkaa hieman enemmän, toisella taas voi olla vaikeaa yhdistää tyyli ja tulkinta elävästi yhteen, joku tarvitsee roiman annoksen perinteentuntemusta, toinen taas rohkaisua ja selkeitä harjoituksia varioimiseen ja improvisaatioon.

Opettajan ammattitaitoa on hahmottaa nämä tarpeet ja luoda opetus sen pohjalta. -Se mikä on tärkeintä, riippuu ihmisestä. On yritettävä nähdä, mihin suuntaan kukin on menossa ja tukea häntä siinä. Olennaista olisi, että olisi sinut oman itsensä ja äänensä kanssa, koska sen jälkeen on helppo opetella erilaisia äänenkäyttötapoja.

-Lisäisin luetteloon kokonaisvaltaisen ilmaisuuden. Äänen, liikkeen ja puheen (mahd. myös kuvallisen ilmaisuuden) yhtyminen kokonaisvaltaiseksi ilmaisuksi vapauttaa ajatuksen ja sitä kautta ruumiin, äänen ja ilmaisuuden. Tulikohan yhtään ymmärrettävästi sanottua?

-Kaikki ovat tärkeitä, vastaus riippuu siitä mitä oppilas jo osaa, missä on parannettavaa. Hyvä perustekniikka on edellytys visioiden toteuttamiseen. Tekniikan tarkoitus ei kuitenkaan ole määritellä mikä on oikea saundi ja mikä väärä vaan mikä on haitallista äänelle ja mikä ei. Hyvän tekniikan tarkoitus on mahdollistaa taiteellisten valintojen toteuttaminen ei rajoittaa valintojen määrää. Hyvän opettaja myös esittelee monia tyyliä ja avaa oppilaan silmät eri sävyille ja monille eri esteettisille näkökulmille.

Opiskelijoiden vastaukset olivat saman suuntaisia kuin opettajien: perinteentuntemusta piti tärkeimpänä 30% ja omaa ääntä 37,5%. Äänenkäytön ja tekniikan hallitsemista korosti 33,3%. Kaikkia osatekijöitä 20,8%.

Myös opiskelijat kuvailivat laulamisen kokonaisvaltaisuutta ja yksilöllisten tarpeiden merkitystä:

-Perinteentuntemus, oma ääni ja tyyli tulevat ensin. Omalla äänellä laulaminen ja ymmärrys siitä mitä laulaa, miksi ja miten laulaa ovat kaiken a ja o. Improvisointia ja muuntelua voi ruveta harjoittelemaan sitten ohella, sekä tyylinmukaisesti että ihan vapaasti vapautuakseen. Tekniikkaa tulee myös opiskella koko ajan ohessa, jotta saa lopulta hengitys- ym. asiat kuntoon. Lopuksi tulee vasta mielestäni tulkinta, joka kirkastuu vasta kun muut asiat ovat kunnossa ja yleisö (tai laulun kohde) paikalla.

-Oman äänen löytäminen ja mahdollisimman rento ja luonnollinen tapa tuottaa sitä oli kyseessä millainen tyyli tahansa. Erilaisiin tekniikoihin ja erilaisiin

laulukulttuureihin, ja tapoihin tuottaa ääntä, tutustuminen.

-Improvisaatio ja vapaus tuottaa niin kaunista tai rumaa ääntä kuin itsestä tuntuu, huolimatta siitä, onko se "puhdasta" tai tietyn kauneuskäsityksen mukaista.

-Tämä on vaikea kysymys, koska käsitteet ovat päällekkäisiä ja jokainen määrittelee esim. oman äänen omalla tavallaan. Tarkoitan itse tässä omalla äänellä terveen äänenkäytön omaavaa laulajaa, joka antaa oman henkilökohtaisen äänensävyyn kuulua laulussaan ja uskaltaa esittää kappaleita, jotka koskettavat häntä itseään. Laulut voivat ovat joko tradeja tai itse tehtyjä. Oman äänen takana on oma tahto, omat tunteet ja omat tarinat.

-Olisin halunnut löytää paremman yhteyden äänenkäytön ja laulutuntien välissä heti alussa.

-Minulle tärkein on ollut perinteentuntemus, mutta minulla ei ole koskaan mielestäni ollut suurempia ongelmia äänenkäytön kanssa, joten en siksi ole kokenut tekniikkaa ja äänenkäyttöä niin tärkeiksi. Toki nekin ovat tärkeitä, jos kokee ongelmia äänensä kanssa. Improvisaatio ja oma ääni ovat myös hyvin tärkeitä. Vaikka joskus saattaisi olla "noloa" improvisoida vaikka runolaulutekstiä, uskon, että oman mukavuusalueen ulkopuolella oppi huomattavasti enemmän kuin sen sisäpuolella.

-Improvisoinnista on hyötyä kaikilla musiikin osa-alueilla, se auttaa myös oman äänen ja tyylin sekä tulkinnan löytymisessä, kun uskaltaa irtautua turva-alueelta.

-Kaikki ovat mielestäni äärettömän tärkeitä, ja yhtä tärkeitä mitään unohtamatta. Itse olen ensin opetellut improvisaatiota, tyyliä, tulkintaa ja sen jälkeen äänenkäyttöä, tekniikkaa ja perinteentuntemusta. Oma ääni on tärkein alusta lähtien ja oman äänen tunteminen ja käyttäminen on koko elämän kestävä asia.

-Tärkeintä on varmaan löytää se oma ääni. Vaikka se on oksettava klisee. Se, että minä olen tämä ja minä laulan näin, tämä on minun ääneni (ja se on myös muuttuvainen)! Ehkä siihen auttaa se tunne, siis ehkä tulkinta. Että tämä mitä teen ja mitä laulan on tärkeitä. Minulla on sanottavaa. Eikö se ole sitten sitä tekniikkaa ihan samalla?

-Itse rakastan perinnettä ja ammoisien laulajien ääniä. Minusta muistinvaraisessa perinteessä on jotain tärkeää: jos sitä on jatkettu sukupolvelta toiselle, siinä on oltava jotain oikeata ja tärkeää, jota on haluttu säilyttää. Etenkin tässä hatarassa

kuuluisuuden tavoittelemisen maailmassa jokin niin vahva ja pitkäikäinen tuntuu tärkeältä. Lisäksi perinteen eri osa-alueiden haltuunotto on äänen mahdollisuuksien laaventamista ja leikkiä! Ai tällainenkin ääni sieltä kurkusta tuli! Ja se on todella antoisaa.

-Kaikki mainitsemasi asiat ovat tärkeitä, mutta ehkä tärkeintä on se, että juuri minulla on jotain sanottavaa, laululla.

-Kansanlaulun opiskelijan on minusta aina tärkeää tiedostaa mitä tekee, ts. mitä ja "kenen" lauluja laulaa + miten niitä on muinoin ehkä laulettu. Sitten ne voi tehdä jollakin tavalla omakseen, ja hyvä olisikin. Kunhan tietää.

-Mielestäni tärkeintä on se, minkä opiskelija tuntee itselleen tärkeimmäksi. Itse olen erityisen kiinnostunut erilaisista laulutekniikoista ja perinteestä, mutta en pidä niitä absoluuttisesti tärkeimpinä kaikille kansanlaulun opiskelijoille.

5.6.4 Opiskelun vaikeudet ja helppoudet

Kohdassa 17. opiskelijoilta tiedustetiin mikä heistä on ollut vaikeinta ja mikä helpointa kansanlaulun opiskelussa. Opiskelijat listasivat enemmän vaikeuksia kuin helppoja asioita, joskus ne olivat myös samoja. Vaikeudet liittyivät erilaisiin tekniikoihin, perinteentuntemukseen ja muihin melko konkreettisiin asioihin:

-Vaikeinta on tyylien ja tekniikoiden suuri vaihtelevuus.

-Oman äänen monipuolinen käyttö. Olen vasta niin vähän aikaa opiskellut laulua, että viireen kanssa on vielä ongelmia yleensä. Myös hengityksen kanssa on täytynyt paljon tehdä työtä, jotta ääni kulkisi helpommin eikä happi loppuisi kesken.

-Vaikeinta: saada itseni harjoittelemaan, laulaa korkeita ääniä.

-Mulle vaikeinta on pitkien tekstien muistaminen.

-Vaikeinta on ollut yhtäaikaaisesti opetella erilaisia spesifejä tyylejä ja tekniikoita ja samalla yrittää etsiä "omaa ääntä", omaa tulkintaa.

-Vaikeinta on perinteeseen uppoaminen, jotta ymmärtäisi vanhoja, nykyelämäntyylille täysin vieraita laulukulttuureja, joka on tärkeää oikean tyylin löytymiselle ja tulkinnan syventymiselle.

Opiskelijat toivat esille myös itsensä kohtaamiseen liittyviä vaikeuksia ja muita vähemmän konkreettisia asioita:

-Vaikeinta on ollut oppia pois siitä ajatuksesta, että pitäisi osata laulaa täydellisen puhtaasti ja muutenkin virheettömästi ennenkuin voit sitä esittää.

-Vaikeinta on itsen ja keskeneräisyyden kohtaaminen. Se, ettei tiedä, mikä on oikein. Tämä jatkuva vuoristorata ja kyseleminen. Se, että kukaan ei voi sanoa, että tuo on oikein. Se täytyy itse tuntea, todeta, tajuta. Vaikeata on, että koko elämä vaikuttaa ääneen, lauluun.

-Vaikeaa on myös hyväksyä se että laulu on sidoksissa omaan persoonaan, ja kehittyy ja kypsyy lähinnä sen mukana. En voi irrottaa laulunopiskelua muusta elämästä (tämä on vain oma kokemus, saattaa tiestysti olla toisin jollakin toisella). Tulkinta kehittyy kun on kehittyäkeseen, toki laulunopettaja voi siinäkin mielestäni avittaa (avata jotain ajatuksia).

-Vaikeinta on ollut oman itsevarmuuden löytäminen ja tekniikan saaminen.

Jotkut opiskelijat olivat kokeneet vaikeaksi hyvän opettajan löytämisen tai heidän ohjeisiinsa luottamisen:

-Vaikeinta on varmasti ollut juuri navigointi ristiriitaisten ohjeiden meressä. Muistan selkeästi kun tajusin ettei opettajillakaan ollut yhtä yhteistä linjaa tekniikan suhteen, silloin päätin, että valitsen vakuuttavimman tahon ja muiden suhteen kuuntelen ja arvioin sopiiko se muun informaation kanssa yhteen vai ei ja nappaan kyytiin sen mikä vaikuttaa järkevältä.

-Tosin mitä pidempään opiskelin, sen vähemmän luottamusta minulla oli opettajiini. Ymmärsin, ettei heilläkään ole vastauksia kaikkeen ja vielä itsekin kamppailevat joidenkin samojen kysymysten kanssa kuin minäkin. Eikä sille kai mitään voi. En tiedä. Tämä on niin nuori ala, että suurin osa opettajista ovat aika nuoria eikä niin pitkälle kehittyneitä perinteitä ole, siinä on sekä hyvät että huonot puolensa.

-Vaikeinta on ollut hyvän opettajan löytäminen.

Helppojakin asioita oli kuitenkin:

- Helppointa on ollut lähes kaikki silloin kun motivaatio on ollut kohdillaan.*
- Helppointa on ehkä ollut tulkinta ja läsnäolo laulaessa, niiden kanssa harvemmin on mitään ongelmaa ollut.*
- Helppointa ja nautinnollisinta on ollut uusien biisien ja tyylien oppiminen korvakuulolta.*
- Helppointa ylipäättään laulujen opettelu, sovitukset, sävellykset.*
- Helppointa: Laulamisen riemun tunteminen.*
- Helppointa on ollut kun on ollut laulunopettaja jonka kanssa tulee hyvin toimeen ja tuntuu että teemme työtä saman tavoitteen eteen.*
- Helppointa tulkinta, improvisaatio, äänenkäyttö.*
- Helppointa -- ehkä tavallaan se, että voi tehdä niin montaa juttua ja ne kaikki on oikein.*
- Helppointa on innostua eri tyyleistä.*
- Helppointa: Improvisaatio, tyyllilliset seikat.*
- Erialaisten äänenkäyttötapojen opettelu on tuntunut antoisalta mutta helpolta.*

Joskus helpot asiat olivat myös niitä vaikeita:

- Mukavinta ja helppointa ja vaikeinta on ollut arkistoäänitteiden opiskelu.*
- Helppointa juuri tuo Oma ääni on paras -ajattelu mutta toisaalta vaikeinta se, ettei sitä muista eikä siihen luota!*

5.6.5 Lisäkommentteja

Kohdassa 17 (opiskelijoilla kohta 18) tiedusteltiin oliko vastaajilla vielä jotain lisättävää. Opiskelijat toivat esille, että heillä on ollut monta opettajaa ja vastaukset ovat jonkinlaisia kompromisseja tai yhteenvetoja kokemuksista. Myös tarve kokoontua ja keskustella otettiin esille. Itse kyselystäkin annettiin palautetta.

- Kuten sanoin, niin minulla on ollut monta eri opettajaa, joista osa ovat olleet hyviä*

yhdessä asiassa, toiset toisessa. Ja kun tajusin, että minun ei kannata odottaa että yksi opettaja osaa kaiken, vaan että minulla kannattaa olla monta. Ja sitten pyydän jokaista opettamaan minulle juuri niitä asioita jotka kuuluvat hänen vahvuusalueensa, niin silloin en enää ollut turhautunut opettajieni puutteisiin. Kaikki ovat kuitenkin kulkeneet omaa tietään, eikä ketään ole valmennettu vastamaan kaikkiin juuri minua kiinnostaviin kysymyksiin.

Opettajat antoivat myös huomiota kyselyyn, lisäksi he korostivat vielä oppilaslähtöisyyttä opetuksessa:

-Opetus on aina oppilaslähtöistä, vastausten painopiste saattaa siis vaihdella vahvasti opiskelijan tarpeen (sekä omasta että opettajan näkövinkkelistä katsottuna) ja kiinnostuksen kohteiden mukaan. Tällä tasolla motivaation herättäminen ja kaikkien laulutyylien kokeilu on tärkeää, että opiskelija tietää mistä yleensä voi kiinnostua :)

Yksi opettaja halusi vastata sanallisesti kaikkiin kysymyksiin. Varsinkin hänen vastauksissaan korostui oppilaslähtöisyys.

6 YHTEENVETO

Mitä on kansanlaulun opetus Suomessa ammattitasolla? -kyselytutkimuksen tavoitteena oli muodostaa kuva tämän hetken kansanlaulun opettajien ja ammattiopiskelijoiden ajatuksista. Kyselyn tarkoituksena oli muun muassa selvittää, onko opettajien pedagogiikasta löydettävissä jokin yhteinen lähtökohta ja toisaalta mistä asioista opettajilla on näkemyseroja. Lisäksi halusin selvittää eroavatko opiskelijoiden ja opettajien vastaukset huomattavasti toisistaan ja minkälaisia kokemuksia heillä on liittyen äänenkäytön opettamiseen ja opiskeluun.

Arvelin myös, että opettajien vastauksissa olisi havaittavissa eroja eri ikäisten kansanlaulun opettajien välillä. Halusin myös tietää mitkä asiat koetaan tärkeimmiksi.

Opettajien vastauksista löytyi yhteisiä lähtökohtia opettamiselle. Opiskelijalla pitää valmistuessaan olla laaja tuntemus kansanlaulutyyleistä ja tekniikoista lähes kaikkien opettajien mielestä. Monipuolisuuden arvostaminen korostui myös muissa vastauksissa, sillä se nähdään tärkeänä perustana muusikkona toimimiselle. Säestyksetön laulu koettiin myös hyvin tärkeäksi osaksi kansanlaulua. Laulamisen perustekniikan hallitseminen nousi myös kärkeen sekä hieman yllättäen säveltapailun hallitseminen.

Avoimissa vastauksissa korostettiin opiskelijälähtöisyyttä. Opettajat haluavat ohjata yksilöllisesti oppilaitaan ja ymmärtävät, että eri oppilaat tarvitsevat erilaisia lähestymistapoja:

-Opettajan on tärkeä arvostaa oppilasta niin, ettei yritä väkisin viedä tätä johonkin suuntaan, joka ei ole luonteva tai johon oppilas ei ehkä ole valmis. Mutta: yritän havaita oppilaista heikkoja kohtia ja yrittää viedä heitä niitä kohti, jotta niitä voisi vahvistaa. Tätäkään ei voi tehdä väkisin. On oltava tarkkana, jos oppilas ei vaikka ole valmis kohtaamaan jotain heikkoa paikkaa itsessään. Oppilaan ehdoilla täytyy mennä. Minä olen auttamassa, enkä yritä muokata ihmisestä jotain mieleistäni.

Suuri osa opettajista opettaa oppilailleen trad. (traditionaalista) materiaalia, korostavat laulamisen perustekniikan mukaanottoa heti opiskelun alussa ja sitä, että ilmaisu ja tekniikka kulkevat käsi kädessä. Laulamissa "kaikki kulkee käsi kädessä", toteaa yksi opettajista. Opettajat pitivät myös tärkeänä äänifysiologian tuntemista ja kokevat tuntevansa sen melko hyvin. He kokevat myös hakkitsevansa monen laulutyylin opettamisen.

Lähes kaikki opettajat olivat näistä kohdista samaa mieltä:

Oppilaalla pitää valmistuessaan olla laaja tuntemus kansanlaulutyyleistä

Opiskelijan kuuluu esittää myös säestyksetöntä laulua

Erilaisten kansanlaulutekniikoiden opiskelu on tärkeää

Säveltäpailuvalmius on tärkeää ammattiopiskelijalle

Laulamisen perustekniikan opiskelu on tärkeää

Pidän opettamisesta

Suurin osa opettajista oli näistä kohdista samaa mieltä:

Opetan oppilailleni pääasiassa trad. kappaleita

Hallitsen monien eri kansanlaulutyylien opettamisen hyvin

Kansanlaulun opettajilla on erilaisia näkemyksiä laulun opettamisesta

Hyvä laulutekniikka ja ilmaisu kulkevat käsi kädessä

Olen kiinnostunut äänifysiologiasta

Pidän äänifysiologian tuntemista tärkeänä opettajalle

Tunnen hyvin äänen syntymisen mekanismin ja äänifysiologian

Kansanlaulun opettajilla on erilaisia näkemyksiä laulun opettamisesta

Avoimissa vastauksissa korostettiin opiskelijälähtöisyyttä

Suurin osa opettajista oli tästä kohdasta eri mieltä:

Kansanlaulun opiskelussa laulamisen perustekniikka tulee vasta myöhemmin mukaan opetukseen

Opettajien vastauksista löytyi kuitenkin myös selkeitä näkemuseroja. Kaksi kolmasosaa opettajista ei koe erikoistununeensa jonkin tyylin opettamiseen mutta kolmasosa on erikoistunut. Vastaavasti kolmasosa opettajista antaisi opiskelijan erikoistua johonkin tyyliin muiden kustannuksella. Suurin osa opettajista ei opeta samalla tavalla kuin heidän omat opettajansa. Monet olivat kuitenkin valinneet "ei

samaa eikä eri mieltä" -vaihtoehdon. Uskoisin, että joissain asioissa opetetaan kuten omat opettajat, toisissa taas ei, kuten yksi opettajista totesikin:

-Opetan samalla tavalla kuin jotkut opettajistani, mutta minulla on myös kokemusta opettajista, joiden tyylillä en todellakaan halua opettaa.

Erilaisten laulutekniikoiden opettamisen koki haastavaksi vähän alle puolet vastaajista, loput taas eivät. Tämä asia koettiin siis vahvasti eri tavoin.

Avoimissa kysymyksissä halusin tietää mikä on tärkeintä. Eniten kannatusta opettajien parissa sai oma ääni ja ohjelmisto, mutta sekin vain vajaan kolmanneksen. Melkein yhtä moni koki tärkeimmäksi perinteentuntemuksen tai piti kaikkia osatekijöitä yhtä tärkeinä. Perustekniikka tai äänenkäyttö ei noussut tässä selkeästi kärkeen vaikka se monivalintakysymyksissä olikin vahvasti esillä. Opiskelijat vastasivat saman suuntaisesti, heidän vastauksissaan "oma ääni" sai melkein 40% kannatuksen. Toiseksi nousi kuitenkin äänenkäyttö ja tekniikka joita piti tärkeimpänä kolmannes vastaajista. Melkein yhtä moni piti tärkeimpänä perinteentuntemusta.

Pääsääntöisesti opettajat myös pitivät opettamisesta. Taiteilijuus verrattuna opettajuuteen sai kuitenkin vähän enemmän kannatusta, mutta kaikkien eniten kannatettiin tasavertaisuutta näiden kahden välillä. Opiskelijat olivat samalla kannalla.

Halusin nostaa kyselyssä esille myös äänenkäytön opiskelun, sillä keskusteluissa opiskelijoiden ja opettajien kanssa se on noussut esille. Opettajat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että laulamisen perustekniikkaa tulee osata ja opiskella, samaa mieltä olivat opiskelijat. Opettajat pitivät äänifysiologian tuntemista tärkeänä opettajalle vaikka korostivat avoimissa vastauksissa laulamiseen liittyvän myös paljon muuta:

-Tieteellinen äänifysiologian tutkimus saattaa avata ja auttaa hahmottamaan ääntä ja sen käyttöä, mutta psykologista puolta ei kannata unohtaa myöskään. Ihminen on psykofyysinen kokonaisuus, ja moni opettaja on varmaan törmännyt tilanteeseen, jossa ääni avautuessaan saattaa avata oppilaassa jonkin lukon. Tämä on usein ihan hyvä asia, jos on kyse pienistä lukoista, mutta liikutaan hyvin herkällä alueella ja opettajalta vaaditaan hyvää, läsnäolevaa kuuntelukykä ja ehkä vainuakin havaita rajat, joiden sisällä pysymällä ei tuota toiselle vahinkoa. Tämä on tietysti harmaampaa aluetta, jota on vaikea määritellä tieteellisen analyttisesti, mutta joka yhtä lailla on olemassaolevaa ja siitä voisi olla mielenkiintoista ja hyödyllistä keskustella kollegoiden kanssa.

Opettajat kokivat myös tuntevansa äänifysiologiaa melko hyvin. Kuitenkin kysymykseen hyödyntävätkö he äänenkäyttöön liittyvä tutkimusta työssään, kannattajien määrä tippui selvästi ja vielä vähemmän oli niitä, jotka seuraavat äänenkäyttöön liittyvä tutkimusta. Syitä tähän lienee monia. Onko niin ettei tutkimusta ole opettajien ulottuvilla? Eivätkö he ole niin kiinnostuneita aiheesta, vaikka pitävätkin sitä tärkeänä? Vai eikö sen tyyppistä tutkimusta äänenkäytöstä ole tehty, joka koskettaisi ja kiinnostaisi juuri kansanlaulun opettajia?

Kokemukset äänenkäytön opettajasta laulunopettajan rinnalla lienevät kirjavia. Kysyttäessä onko tällainen järjestely hyvä, oli suurin osa opettajista vastannut ei samaa eikä eri mieltä. Jos äänenkäytön opettaja ei ole perehtynyt kansanlauluun voivat kokemukset olla ristiriitaisia, tai äänenkäytön opettaja saattaa ohjata oppilasta liikaa tekniseen suuntaan. Yksi opettajista totesi:

-Jos äänenkäytön opettaja on hyvä, siitä on hyötyä. Riippuu myös vähän oppilaasta, mitä hän milloinkin tarvitsee. Ja riippuu laulunopettajastakin. Minulla on ollut opettajia, joiden kanssa tulee suunnilleen kaikki tarvittava samassa paketissa.

Opiskelijoille kyselyssä oli useampi kysymys liittyen äänenkäytön opettajaan. Suurin osa näihin kysymyksiin vastanneista ei kokenut äänenkäytön opettajan ohjeita irrallisiksi muusta laulun opiskelustaan ja he myös luottivat äänenkäytön opettajansa ammattitaitoon. Vastauksista näkyi kuitenkin muunkinlaista

kokemusta. Kolmasosan mielestä äänenkäytön opettaja on perehtynyt kansanlauluun, mutta suurin osa ei ollut samaa eikä eri mieltä ja myös vastakkaista näkemystä löytyi. Äänenkäytön opettajissa lienee myös niitä, joilla ei ole ammattitaitoa kansanlaulun parissa. Vai kokevatko opiskelijat etteivät he saa oikeanlaista äänenkäytön ohjausta? Ristiriita äänenkäytön opettajan ja muun laulunopettajan ohjeiden välillä nostettiin esille vastauksissa. Tässäkin voi nähdä monenlaisia tilanteita: syynä voi olla juuri edellä mainittu ajatus siitä, että äänenkäytön opettaja ei ymmärrä kansanlaulua. Tilanne voi myös olla toisinpäin: äänenkäytön opettajan ohjeet tuntuvat oikeammilta kuin kansanlaulun opettajan ohjeet. Tämä tuotiin esille avoimissa vastauksissa:

*-Kansanlaulunopettajalta on puuttunut se äänifysiologinen tuntemus, jota olen itse opiskellut. Tämä on aiheuttanut kiusallisia tilanteita, koska opettajani ohjeet eivät ole auttaneet minua enkä ole voinut ryhtyä opettajani opettajaksi....
Opettajallani ei ole ollut välineitä kertoa kuinka ongelmia korjataan. Minusta opettajan tehtävä on auttaa oppilasta eteenpäin ongelmissa, pelkkä ongelmien ääneen sanominen ei ole riittävää niin korkeakoulutasolla kuin muuallakaan.*

Eri ikäisten kansanlaulun opettajien eroja vastauksissa oli melko vaikea saada esille. Monivalintavastauksissa ei ollut selkeästi havaittavissa jakoa opettajien iän perusteella. Silloin kun vastaukset jakautuivat selkeästi eri mielihiteisiin, löytyi vastaajista yleensä kaikenikäisiä. Esimerkikiksi äänifysiologian tärkeyttä painottivat kaiken ikäiset opettajat eikä selkeää linjaa iän mukaan ollut havaittavissa. Avoimissa vastauksissa äänenkäytön ja hyvän perustekniikan esille nostaneet opettajat sijoittuivat 31-40 vuoden ikäluokkaan, mutta heitä oli määrällisesti vain kourallinen. On kuitenkin vaikea arvioida miten kukin opettaja "hyvän äänenkäytön", "laulamisen perustekniikan" tai "äänifysiologian" mieltää. Se vaatisi tarkempaa haastattelua ja keskustelua, jolloin erilaiset näkemykset asiasta tulisi esille. Uskon, että "hyvä äänenkäyttö" voi tarkoittaa hyvinkin erilaisia asioita eri opettajille.

Opiskelijat ja opettajat olivat vastauksissaan monissa asioissa samoilla linjoilla. Opettajista selkeästi yli puolet esimerkiksi laulaa tunnilla mukana tai esimerkkejä

ja lähes kaikki opiskelijat arvostavat tätä. Monivalintakysymyksissä oli kuitenkin havaittavissa pieniä eroja. Opettajat näyttäsivät keskittyvän mielellään oppilaan vahvuuksiin, opiskelijat puolestaan eivät haluaisi keskittyä vahvuuksiinsa. Voi olla, että tämä kysymys on ymmärretty eri tavoin, uskoisin että moni opettaja haluaa myös auttaa oppilasta alueilla jotka eivät ole niin vahvoja.

Avoimissa vastauksissa tuli myös esille mielenkiintoinen ero opettajien ja opiskelijoiden vastauksissa. Kysyttäessä mitä opiskelijan pitäisi osata valmistuttuaan, olivat lähes kaikki opettajat mainineet kotimaisten tyylien laajan tuntemisen. Hyvän äänenkäytön oli maininnut 64%. Lähes kaikki opiskelijat puolestaan toivoivat osaavansa käyttää ääntään oikein ja terveesti ja vain reilu puolet mainitsi monipuolisen tyylien hallitsemisen.

Alkuvalmisteluista ja testikäyttäjistä huolimatta kyselyyn jäi muutama kohta, jotka olisin voinut muotoilla toisin. Toisenlaisella lauseella olisin saattanut saada selkeämmin esille näkemuseroja. Olisin myös voinut ryhmitellä kysymykset tarkemmin: opettajien ja opiskelijoiden lomakkeissa jotkut kysymykset olivat keskenään eri kohdissa ja yksi kysymys kysyttiin opiskelijoiden kyselyssä vahingossa kahdesti. Tuloksia käsittelevässä luvussa olen käsitellyt toisiinsa liittyvät kysymykset rinnakkain. Olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen ja kokonaisuuteen ja uskon vastausten tuovan esille melko hyvän kuvan kansanlaulun opetuksen kentästä tällä hetkellä.

7 POHDINTA

Tähän tutkimukseen ryhtyminen on ollut todella mielenkiintoinen kokemus. Se herätti ilokseni valtavasti mielenkiintoa sekä opettajissa että opiskelijoissa ja sai hyvän vastaanoton. En ole ollut pohdintojeni kanssa yksin, monet muut kansanlaulun opiskelijat ja opettajat ovat pohtineet samoja asioita. Tilaisuuksia keskusteluun ja kokemusten jakamiseen ei ole ollut, ainakaan riittävästi. Tutkimuskysymyksiin vastaaminen on ollut monelle selvästi tilaisuus tuoda esille omia näkemyksiään.

Kansanlaulun monesti kuultu perusajatus on, että on monia tapoja käyttää ääntään, eikä yksi ole toista parempi. Oma äänesi kelpaa sellaisena kuin se on. Se on hieno perusta laulamiseksi ja erottaa kansanlaulun muista tyyleistä, meidän ei tarvitse pyrkiä johonkin tiettyyn ihanteeseen, saamme kuulostaa jokainen erilaiselta. Ja haluammekin varmasti kaikki kuulostaa yksilöiltä, haluamme luoda oman ohjelmiston ja tyylin. Laulu onkin soittimena hyvin henkilökohtainen ja monella tapaa erilainen kuin muut soittimet. Se on osa omaa persoonaa, siihen vaikuttaa mieliala, terveys, lihasjännitykset, kaikki. Ääntäsi et voi vaihtaa, vaan joudut työskentelemään sen saman äänen kanssa koko elämäsi ja kehittämään sitä. Yhtä ja samaa soitinta.

Kansanlaulun opettamisessa ei ole vuosisatoja hiottua ihannetta ja opettamisen traditioita, johon tukeutua. Laulettu on tietenkin vuosisatoja, mutta laulut opittiin aivan eri tavoin ja eri tilanteissa kuin sellaisissa, mitä nykyammattiopiskelu on. Opiskelija on analyyttinen, hän on taiteilija, muusikko, hän haastaa ja kaipaa perusteluja. Ja tutkittua tietoa. Tai hän haluaa seilata tunteiden mukana miettimättä teoriaa ja tekniikkaa. Samoin opettajat ovat erilaisia ja heillä on omia näkemyksiä kansanlaulusta ja sen opettamisesta. Kyselyn perusteella tätä monimuotoisuutta pidetään myös hyvänä asiana.

Muusikon tai laulajan ammatti on kuitenkin nyt jotain toisenlaista kuin mitä laulaminen keittiön pöydän ääressä joskus on ollut. Opetuksenkin on oltava jotain muuta kuin mitä se on ollut silloin kun laulut opittiin "keittiössä". Riittääkö kansanlaulun opiskelun perustaksi pelkkä arkistonauhojen soundien kuuntelu ja matkimalla opetteleminen? Vai onko nykyajan ammattilaisen tunnettava äänifysiologiaa, psykologiaa, pedagogiikkaa ja vaikka mitä? Uskottavalla ammattilaisella on oltava enemmän työkaluja opettamiseen kuin vain, että tee perässä ja matki miltä kuulostaa. Tietämys äänifysiologiasta on lisääntynyt yhä enemmän ja se on yhä paremmin opiskelijoiden ja opettajien ulottuvilla. Tämä ei koske vain kansanlaulua, vaan kaikkea laulun opetusta. Miksi emme hyödyntäisi sitä?

On myös hyvä tiedostaa, että äänenkäytön opiskelu (oli se ääni sitten minkä kuuloista ja tyylistä tahansa) on eri asia kuin ohjelmiston opiskelu. Vaikka arkistonauhoilta on hyvä opetella tyyliseikkoja, ohjelmistoa, monia asioita, kannattaako sieltä kuunnella äänenkäyttöä? Useinhan nauhoilla laulavat jo iäkkäät laulajat joiden ääni ei ehkä enää soi entisessä loistossaan tai sitten nauha on niin vanhaa perua, että tarkkaa kuvaa äänenkäytöstä on vaikea saada.

Itselleni on tuonut valtavasti varmuutta se, että vaikka tietynlaista ääntä haetaankin matkimisen ja mielikuvien kautta, tiedän silti mitä kehossa tapahtuu tai mitä pitäisi tapahtua. Äänen tuottamiseen liittyvä mystiikka on vähitellen karissut, kauhistelen niitä ohjeita joita olen opiskelun alkuvaiheessa saanut. Tiedän mitä kautta ohjaila oppilaitani. Tarvittaessa voin selittää oppilaalle miksi jokin asia kuulostaa siltä kuin kuulostaa ja mitä kehossa silloin tapahtuu. Tämä ei kuitenkaan ja tietenkään sulje pois äänellä leikittelyä, improvisaatiota, hulluttelua. Kaikki lähtee tunteesta. Pelkällä fysiologian tuntemisella ei pääse pitkälle, tarvitaan tulkintaa, tunnetta, meininkiä.

Jos äänen tuottaminen onkin fysiologiaa, on laulu silti edelleen mystiikkaa. Se on jotain maagista, mieli ja keho ovat yhtä. Miten laulu voikaan lentää sydäimestä sydämeen, jos nyt näin runolliseksi heittäydyn. Useimmissa maailman syntyä

kuvaavissa myyteissä musiikki ja jumaluus yhdistyvät. Se on ihmisille suotu lahja, jonka avulla voi purkaa tunteita; se on maaginen voima, jonka avulla ollaan yhteydessä maailmankaikkeuteen (Leisiö 2006, 12). Kuinka jotain sellaista voisikaan purkaa kokonaan osiksi ja ymmärtää?

Parasta tässä viime vuosien ajatusten myllytyksessä on ollut se, että omat ajatukset selkiytyvät, kun niitä tarpeeksi pyörittelee ja lukee muiden vastauksia ja pohdintoja ja kirjallisuutta. Osaan jo arvostaa tätä kansanlaulun monimuotoisuuden rikkautta, ja sitä, että jokaisella opettajalla on omat vahvuutensa. Enää se ei aiheuta tuskastumista ja hämmennystä. Tiedän nyt myös paremmin, mikä on juuri minulle tärkeää opettajana ja laulajana.

Lähteet ja kirjallisuus:

- Asplund A., Hako M. 1981. Kansanmusiikki. SKS
- Asplund A., Hoppu P., Laitinen H., Leisiö T., Saha H., Westerholm S. 2006. Suomen musiikin historia Kansanmusiikki. WSOY.
- Gunnarsson U. 2007. Häxgnägg och pärlband en folklig sångskola. Svenskt visarkiv.
- Kosonen S. 2011. Tiedonanto sähköpostitse.
- Laitinen H. 2011. Tiedonanto sähköpostitse.
- Laitinen H. 2003. Iski sieluhun salama kirjoituksia musiikista. SKS
- Leisiö T. 2006. Alussa oli laulu. Musiikintutkimuksen laitoksen julkaisuja 1 /Tampereen yliopisto.
- Liedes A-K. 2011. Tiedonanto sähköpostitse.
- Pajamo R. 2007. Musiikkiopistosta musiikkiyliopistoksi. Sibelius-Akatemia.
- Raskinen M. 2011. Tiedonanto sähköpostitse.
- Valli R. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Wyke B.D 1974. Laryngeal neuromuscular control systems in singing *Folia phoniatica* 26(4)

Internet-lähteet:

Eerola R. 2009. Klassisen ja ei-klassisen laulutekniikan eroavuuksista. Saatavilla [www-muodossa](#):

<http://www.provoce.suntuubi.com/?cat=22> . 22.11.2011

Eerola R. 2011. Ääni-instrumentti käyttöön kokonaisvaltaisesti - ajatuksia toimintabalanssin löytämiseen. Saatavilla [www-muodossa](#):

<http://www.provoce.suntuubi.com/?cat=19>. 22.11.2011

Eerola R. 1982. Äänenmuodostus, artikkeli Otavan Suuresta Ensyklopediasta.

Saatavilla www-muodossa:

<http://www.provoce.suntuubi.com/?cat=31>. 22.11.2011

Eerola R. 2011. Toiminnalliset osatekijät lalainstrumentin hallinnassa. Saatavilla

www-muodossa:

<http://www.provoce.suntuubi.com/?cat=21>. 22.11.2011

Kuittinen E. 2009. Laulun opetuksen vertailua kansanmusiikin ja pop/jazz-

musiikin suuntautumisissa. Saatavilla www-muodossa:

<http://publications.theseus.fi/handle/10024/17193>. 22.11.2011

Kansanlaulun opetus, opettajat

Tervetuloa vastaamaan opettajille tarkoitettuun kansanlaulukyselyyn. Haluan projektityössäni tutkia sitä, mitä on kansanlaulun opetus Suomessa ammattitasolla. Toivon, että vastaat kysymyksiin rehellisesti. Kaikkia vastauksia käsitellään luottamuksellisesti siten, ettei kenenkään henkilöllisyys tule esille työssä.

Mitä on kansanlaulun opetus Suomessa ammattitasolla? kyselylomake kansanlaulun opettajille

Ikä

alle 25

26-30

31-40

41-50

51-60

61+

sukupuoli

nainen mies

Missä opetat kansanlaulua?

Missä olet opettanut kansanlaulua aikaisemmin (mainitse kaikki jos useampi)?

Missä olet opiskellut kansanlaulua?

Oletko opiskellut kansanlaulupedagogiikkaa, missä?

Oletko jatkokouluttautunut, missä?

Kysymyksissä tarkoitetaan kansanlaulun opettamista ellei toisin mainita.

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= joksinkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= joksinkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Opetan oppilailleni pääasiassa trad. kappaleita	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Annan oppilailleni arkistoäänitteitä, joilta opetella kappaleita	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Opetan paljon improvisaatiota	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Olen erikoistunut tiettyyn tyyliin ja sen opettamiseen	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Opetan oppilaalle omia sävellyksiäni/sanoituksiani	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Laulan itse tunnilla mukana/ eteen	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Hallitsen monien eri kansanlaulutyylien opettamisen hyvin	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Oppilaalla pitää valmistuessaan olla laaja tuntemus kansanlaulutyyleistä	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Oppilas voi erikoistua yhteen tyylilajiin muiden kustannuksella	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Opiskelijan kuuluu esittää myös säestyksetöntä laulua	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Haluan keskittyä oppilaan vahvuuksiin	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Opetan samalla tavalla kuin omat opettajani	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Pidän opettamisesta	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Erilaisten kansanlaulutekniikoiden opiskelu on tärkeää	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Tyyli ja tekniikka ovat kaksi eri asiaa	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Ohjaan oppilastani löytämään oikean äänenmuodostuksen mielikuvien kautta	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Tulkinnan pitää olla tyylinmukainen	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Eri tyyliä voi sekoittaa keskenään	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Minusta on haastavaa opettaa montaa eri laulutekniikkaa	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Osaan selittää oppilaalle miten eri tekniikat tehdään	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Osaan näyttää oppilaalle erilaiset tekniikat itse	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Säveltapailuvalmius on tärkeää ammattiopiskelijalle	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Kansanlaulun opettajilla on erilaisia näkemyksiä laulun opettamisesta	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Olen tyytyväinen siihen, että kansanlaulun opettajat ovat erikoistuneet eri tyyliihin/tekniikoihin	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Kansanlaulun opiskelussa laulamisen perustekniikka tulee vasta vasta myöhemmin mukaan opetukseen	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Laulamisen perustekniikan opiskelu on tärkeää	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Perustekniikkaa tärkeämpi on tunne ja ilmaisu	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Hyvä laulutekniikka ja ilmaisu kulkevat käsi kädessä	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Olen kiinnostunut äänifysiologiasta	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Pidän äänifysiologian tuntemista tärkeänä opettajalle	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Tunnen hyvin äänen syntyminen mekanismin ja äänifysiologian	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Hyödynnän äänenkäyttöön liittyvää tutkimustietoa opetustyössäni	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Olen kehittänyt erilaisia harjoituksia erikoistekniikoiden opettelemiseen	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
On hyvä, että oppilaalla on erikseen äänenkäytön opettaja	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Seuraan äänenkäyttöön liittyvää tutkimusta	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= joihinkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= joihinkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Olen kohdannut urani aikana ongelmia oman äänen kanssa	jn	jn	jn	jn	jn
Olen kohdannut ongelmia opettamistilanteissa	jn	jn	jn	jn	jn
Olen kohdannut oppilaita joilla on ongelmia äänensä kanssa	jn	jn	jn	jn	jn
Olen osannut auttaa oppilaita joilla on ääniongelmia	jn	jn	jn	jn	jn

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= joihinkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= joihinkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Koen olevani ensisijaisesti opettaja	jn	jn	jn	jn	jn
Koen olevani ensisijaisesti taiteilija	jn	jn	jn	jn	jn
Olen tasavertaisesti opettaja ja taiteilija	jn	jn	jn	jn	jn

Kuulutko johonkin musiikkipedagogiikan järjestöön tai yhdistykseen? Mihin?

Kaipaako kansanlaulajia yhteen kokoavaa tahoa esim. koulutuspäiviä tai omaa yhdistystä?

Kyllä Ei

Mitä kansanlaulajan kuuluisi osata valmistuttuaan, minkälaisia kollegoja haluat kasvattaa?

Mikä on tärkeintä kansanlaulun opetuksessa, missä suhteessa eri osa-alueet? (äänenkäyttö, tekniikka, tulkinta, tyyli, perinteentuntemus, improvisaatio, oma ääni, muu mikä?)

Haluatko lisätä jotain?

Nimi ja sähköposti, jos olet halukas vastaamaan mahdollisiin jatkokysymyksiin

Yhteystietolomake

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti

Puhelin

Kiitos!

Lähetä

Jos sinulla on kysymyksiä projektityöhöni liittyen, ota yhteyttä: juulia.salonen@siba.fi, 041-5053744

Kansanlaulun opetus, opiskelijat

Tervetuloa vastaamaan opiskeijoille tarkoitettuun kansanlaulukyselyyn. Haluan projektityössäni tutkia sitä, mitä on kansanlaulun opetus Suomessa ammattitasolla. Toivon, että vastaat kysymyksiin rehellisesti. Kaikkia vastauksia käsitellään luottamuksellisesti siten, ettei kenenkään henkilöllisyys tule esille työssä.

Mitä on kansanlaulun opetus Suomessa ammattitasolla? kyselylomake opiskelijoille

ikä

alle 20

21-25

26-30

31-35

36-40

41+

sukupuoli

nainen

mies

Missä opiskelet kansanlaulua?

Missä olet opiskellut kansanlaulua aikaisemmin? (Mainitse kaikki jos useampi)

Kysymyksissä mainitulla opettajalla tarkoitetaan kansanlaulun opettajaa ellei toisin mainita.

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Olen kiinnostunut trad. materiaalista	jn	jn	jn	jn	jn
Minusta on hyvä opetella lauluja arkistonauhoilta	jn	jn	jn	jn	jn
Opin laulutunneilla myös improvisaatiota	jn	jn	jn	jn	jn
Opettajani keskittyy tietyn tyylin opettamiseen	jn	jn	jn	jn	jn
Pidän siitä, että opettaja opettaa minulle omia sävellyksiään/sanoituksiaan	jn	jn	jn	jn	jn
Pidän siitä, että opettaja laulaa itse tunnilla esimerkkejä	jn	jn	jn	jn	jn
Haluan oppia mahdollisimman monia tyylejä	jn	jn	jn	jn	jn
Haluan keskittyä vain joihinkin tyyleihän	jn	jn	jn	jn	jn
Minusta on helppo laulaa ilman säestystä	jn	jn	jn	jn	jn
Haluan keskittyä vahvuuksiini	jn	jn	jn	jn	jn
Haluaisin kuulostaa samalta kuin opettajani	jn	jn	jn	jn	jn
Pidän kansanlaulun opiskelusta	jn	jn	jn	jn	jn
Luotan opettajani ammattitaitoon	jn	jn	jn	jn	jn
Laulutunneilla on kannustava ilmapiiri	jn	jn	jn	jn	jn
Opettajani on hyvä pedagogi	jn	jn	jn	jn	jn

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Erialaisten kansanlaulutekniikoiden opiskelu on tärkeää	jn	jn	jn	jn	jn
Tyyli ja tekniikka ovat kaksi eri asiaa	jn	jn	jn	jn	jn
Opettajani käyttää mielikuvia oikean äänenmuodostuksen löytämiseen	jn	jn	jn	jn	jn
Tulkinnan pitää olla tyylinmukainen	jn	jn	jn	jn	jn
Eri tyylejä voi sekoittaa keskenään	jn	jn	jn	jn	jn
Minusta on haastavaa opiskella montaa eri laulutekniikkaa	jn	jn	jn	jn	jn
Opettajani tuntee hyvin kansanlaulun eri tyylit	jn	jn	jn	jn	jn
Opettajani osaa näyttää erilaiset tekniikat itse	jn	jn	jn	jn	jn
Olen hyvä säveltapailussa	jn	jn	jn	jn	jn
Olen opiskellut kansanlaulua usemman kuin yhden opettajan johdolla	jn	jn	jn	jn	jn

Jos vastasit edelliseen kysymykseen samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä:

	1	2	3	4	5
Opettajani ovat antaneet keskenään ristiriitaisia ohjeita laulamiseen	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Kansanlaulun opiskelussa laulamisen perustekniikka tulee vasta vasta myöhemmin mukaan opetukseen	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Laulamisen perustekniikan opiskelu on tärkeää	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Perustekniikkaa tärkeämpi on tunne ja ilmaisu	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Hyvä laulutekniikka ja ilmaisu kulkevat käsi kädessä	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Olen kiinnostunut äänifysiologiasta	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Pidän äänifysiologian tuntemista tärkeänä opettajalle	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Opettajani tuntee hyvin äänen syntymisen mekanismin ja äänifysiologian	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Minusta on haastavaa opetella montaa eri laulutekniikkaa	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Opettajani osaa selittää minulle miten eri tekniikat tehdään	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n

Vastaa seuraavaan kysymykseen jos sinulla on erikseen äänenkäytön opettaja

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Olen kokenut äänenkäytön opiskelun irralliseksi muusta laulun opiskelusta	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Äänenkäytön opettajani on perehtynyt kansanlauluun	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Äänenkäytön opettajani ohjeet ovat ristiriidassa kansanlaulun opettajani ohjeiden kanssa	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n
Luotan äänenkäytön opettajani ammattitaitoon	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Olen kohdannut opiskeluni aikana ongelmia oman ääneni kanssa	j _n	j _n	j _n	j _n	j _n

Olen saanut apua ääniongelmieni opettajaltani	☐	☐	☐	☐	☐
En ole löytänyt yhteistä säveltä opettajani kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajani ei ota huomioon ääneni ominaisuuksia	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajani yrittää saada minut kuulostamaan samalta kuin hän itse	☐	☐	☐	☐	☐
Olen vaihtanut opettajaa koska edellisen kanssa ei ole sujunut	☐	☐	☐	☐	☐

Jos vastasit edelliseen kysymykseen täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä, mikä opiskelussa ei toiminut?

Valitse seuraavista vaihtoehtoista parhaiten itsellesi sopiva. 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= ei samaa, eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Haluan olla ensisijaisesti kansanlaulun opettaja tulevaisuudessa	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan olla ensisijaisesti esiintyvä taiteilija tulevaisuudessa	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan olla sekä opettaja että taiteilija	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan säveltää/sanoittaa omia lauluja	☐	☐	☐	☐	☐

Kuulutko johonkin musiikkipedagogiikan järjestöön tai yhdistykseen? Mihin?

Kaipaako kansanlaulajia yhteen kokoavaa tahoa esim. koulutuspäiviä tai yhdistystä?

Kyllä

ei

Mitä haluat laulajana osata valmistuttuasi?

5

6

Mikä on tärkeintä kansanlaulun opiskelussa, missä suhteessa eri osa-alueet? (äänenkäyttö, tekniikka, tulkinta, tyyli, perinteentuntemus, improvisaatio, oma ääni, muu mikä?)

5

6

Mikä on ollut vaikeinta ja helpointa laulun opiskelussa?

5

6

Haluatko lisätä jotain?

5

6

Nimi ja sähköposti, jos olet halukas vastaamaan mahdollisiin jatkokysymyksiin

Yhteystietolomake

Etunimi *

Sukunimi *

Sähköposti *

Puhelin

Kiitos!

Lähetä

Jos sinulla on kysymyksiä projektityöhöni liittyen, ota yhteyttä: juulia.salonen@siba.fi 041-5053744

Lähetäjä: juulia.salonen@siba.fi

Aihe: **kansanlaulun opettaja, vastaa kyselyyn**

Päiväys: 7. huhtikuuta 2011 klo 16.48.14

Vastaanottaja: juulia.salonen@iki.fi

Hei,

teen projektityönä tutkimusta kansanlaulun opiskelusta ammattitasolla. Mitä se on?

Tutkimuksessa on kaksi nettilomaketta, yksi kansanlaulun opiskelijoille ja toinen kansanlaulun opettajille. Tässä viestissä on linkki OPETTAJILLE tarkoitettuun lomakkeeseen.

Jos aihe koskettaa sinua, niin käy vastaamassa kysymyksiin. Yritän saada mahdollisimman kattavasti vastauksia. Kyselyyn voivat vastata kaikki jotka ovat mielestään kohderyhmää.

VASTAUSAIKAA ON 22.4.2011 ASTI

Tätä viestiä voi välittää muille aiheesta kiinnostuneille.

Terveisin,

Juulia Salonen
kansanmusiikin opiskelija, Sibelius-Akatemia

ja tässä linkki lomakkeeseen:

http://www.webropol.com/p.aspx?t=1&l=533292_3366ff03e44e4706

Lähtettäjä: juulia.salonen@siba.fi

Aihe: **kansanlaulun opiskelija, vastaa kyselyyn**

Päiväys: 7. huhtikuuta 2011 klo 16.44.43

Vastaanottaja: juulia.salonen@iki.fi

Hei,

teen projektityönä tutkimusta kansanlaulun opiskelusta ammattitasolla. Mitä se on?

Tutkimuksessa on kaksi nettilomaketta, yksi kansanlaulun opiskelijoille ja toinen kansanlaulun opettajille. Tässä viestissä on linkki OPISKELIJOILLE tarkoitettuun lomakkeeseen.

Jos aihe koskettaa sinua, niin käy vastaamassa kysymyksiin. Yritän saada mahdollisimman kattavasti vastauksia. Kyselyyn voivat vastata kaikki jotka ovat mielestään kohderyhmää.

VASTAUSAIKAA ON 22.4.2011 ASTI

Tätä viestiä voi välittää muille aiheesta kiinnostuneille.

Terveisin,

Juulia Salonen
kansanmusiikin opiskelija, Sibelius-Akatemia

ja tässä linkki lomakkeeseen:

http://www.webropol.com/p.aspx?t=1&l=529810_75bf84c9188c425e